



د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک میاشتنی

لسم کال، یوسلو دیارلسمه گڼه د ۱۳۹۵ کال د لړم میاشت

انار یکی از اقلام صادراتی افغانستان



د افغانستان بانک

واحد افغانستان، واحدہ پیسہ!

د افغانی پولی واحد، زمونږ هویت، ځواک او ویاړ دی!



بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

هیئت تحریر: ایمل هاشور، داکتر جهانتاب ولزار و اقبال صافی

سردیر: شفیق الله بارز

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بابانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوتوژورنالیست: زیرک ملیا

مترجمان: عین الله عیان و مسعود ودان

مسوول چاپ و توزیع: تمیم احمد صمیمی

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@dab.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.dab.gov.af

شماره ثبت: ۶۵۸

www.facebook.com/AFGCentralbank 

twitter.com/AFGCentralbank 

Da Afghanistan Bank-Youtube 

Da Afghanistan Bank-Google+ 

د دې گڼې مطالب

سرمقاله

سومین جلسه شورای عالی د افغانستان بانک طی...

د نړیوال مالي اقداماتو د ډلې په عمومی غونډه...

د افغانستان د بانکونو د ټولنې او المدينه شرکت...

د افغانستان بانک او د افغانستان د مالي او...

خانم کاترین فقیری بحیث عضو شورای عالی د افغانستان...

جلوگیری از ضایعات مواد غذایی در کاهش ...

انار یکی از اقلام صادراتی افغانستان

کاروباري دوران ته یوه لنډه کتنه

په افغانستان کې د فقر د لږوالي په موخه د...

حفظ و نگهداری بانکونو، وجیه ملی ماست

بررسی و تفتیش و اهمیت آن در امور مالی

د نړۍ اقتصادي خبرونه

راه‌های مؤثر برای افزایش درآمد دولت

تاریخچه و چگونگی فعالیت بازار فارکس

تأثیرات مخرب پولشویی بالای اقتصاد

یاد آوری: به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی "مجله بانک" است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر می گردد، همچنان استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.



ایجاد چک های معیاری، گامی بسوی شفافیت و سرعت در معاملات بانکی

نظام بانکی کشور به سلسله دستاوردهای قبلی برای اولین بار چک های معیاری که از امنیت بالا برخوردار است را به منصفه اجراء می گذارد. طرح این ابتکار را د افغانستان بانک ارائه نموده و از طریق بانک های تجارتي عملی خواهد شد.

نظام بانکی کشور طی یک و نیم دهه گذشته گام های مفید و پیشرفت های چشمگیر را در عرصه های مختلف بانکی چون ایجاد سیستم های تادیاتی، انواع پرداخت ها، انواع کارت های اعتباری، اجرای قرضه به متشبین، معاملات بین البانکی، انتقالات پولی داخلی و خارج از کشور بوسیله شبکه های معتبر جهانی، بانکداری ذریعه موبایل، جمع آوری سپرده های مردم، شفاف سازی معاملات و ده ها کار دیگر را به تجربه گرفته که سهولت های زیادی را یکی پی دیگر به نظام بانکی افغانستان و هموطنان ما فراهم ساخته است. نظام بانکی افغانستان با وجود چالش ها همواره و همگام با پیشرفت های جهانی و معیارهای بین المللی خود را عیار ساخته است تا از کاروان پیشرفت عقب نماند و با اجرای معاملات شفاف بانکی داخلی و بین المللی بتواند مشکلات پولی کشور و مردم را رفع نماید.

در کنار سایر دستاورد های نظام بانکی؛ معرفی چک های جدید گامی دیگری بسوی معیاری سازی عرضه خدمات بانکی برای هموطنان ما می باشد. در گذشته بانک ها هر کدام چک متفاوت با علایم امنیتی متفاوت را بکار می بردند که نه تنها پروسه تصفیه و تسویه آنها به وقت بیشتر نیاز داشت، بلکه یک سلسله مشکلات تخنیکی نیز موجود بود. با تهیه و ایجاد چک واحد و معیاری که از سوی بانک های کشور تهیه می گردد، از یک طرف معاملات میان بانک ها بصورت سریع و به شکل اتومات صورت گرفته و از جانب دیگر از جعل، تزویر و تقلب در چک ها جلوگیری صورت خواهد گرفت که زمینه اجرای معاملات بطور سریع و شفاف در کشور فراهم گردید. ■

سومین جلسه شورای عالی د افغانستان بانک طی سال ۱۳۹۵ دایر گردید



سومین جلسه شورای عالی د افغانستان بانک به تاریخ ۸ و ۹ عقرب سال ۱۳۹۵ تحت ریاست محترم خلیل صدیق رئیس

شورای عالی د افغانستان بانک با اشتراک سایر اعضای محترم شورای عالی د افغانستان بانک برگزار گردید.

شورای عالی د افغانستان بانک مطابق به اجندا گزارشات عملکرد و دستاوردهای سه ماه د افغانستان بانک در عرصه های

نظارتی، سیاست پولی، چارچوب حقوقی، ثبات و استحکام نظام مالی، امور مدیریتی و سایر موضوعات مرتبط را مورد بحث و ارزیابی قرار داد که عمده ترین موضوعات مطروحه این جلسه قرار ذیل خلاصه می گردد:

- بحث روی وضعیت اقتصادی کشور که در آن پیشینی وضعیت رشد اقتصادی در شش ماه دوم سال ۱۳۹۵، عوامل تغییرات، وضعیت نرخ تورم، بیلانس تادیات، تطبیق تعهدات در مورد شاخص های کمی اقتصادی مانند جمع آوری عواید، ذخایر اسعاری و پایه پولی، میزان لیلام اسعار و وضعیت مالی دولت (عواید و مصارف) تحول های پولی، نرخ مبادله افغانی در برابر اسعار و وضعیت سکتور بانکی شامل می باشد

- پلان های ارائه شده سیاست پولی و پلان استراتژیک پنج سال دوم د افغانستان بانک با توجه به اهمیت مندرجات آن مورد تأیید قرار گرفت و در خصوص تطبیق آن هدایت لازم صادر گردید

- گزارش د افغانستان بانک مبنی بر تکمیل موفقانه اهداف تعیین شده

تحت پروگرام ECF یک گام مثبت ارزیابی گردید و از سعی و تلاش هیئت رهبری د افغانستان بانک ستایش بعمل آمد

- بعد از استماع توضیحات پیرامون اصلاحات وارده در تعدیلات قانون د افغانستان بانک، رهنمود ها و هدایت لازم غرض طی مراحل بعدی مسوده متذکره صادر گردید

- سعی و تلاش د افغانستان بانک پیرامون طرح و تعدیل مقررات بانکداری اسلامی، حقوق تقاعد کارکنان د افغانستان بانک، طرح پالیسی امتیازات کارکنان و سایر مقررات مورد نیاز این اداره مورد تمجید قرار گرفت و پیرامون تطبیق بهتر و همه جانبه مقررات طرح شده، رهنمایی و هدایت لازم داده شد

- گزارش د افغانستان بانک پیرامون نظارت همه جانبه و اختصاصی بانک های مجوز و گزارشات مالی بانکها و مؤسسات مالی ملاحظه گردید و در مورد رهنمایی های لازم و هدایت داده شد

- گزارش کمیته بررسی د افغانستان بانک پیرامون تطبیق تصامیم شورای عالی و بررسی های انجام شده

استماع و مورد تأیید قرار گرفت و در قسمت تطبیق هر چه بهتر آن تصامیم لازم اتخاذ گردید

- ایجاد آمريت توسعه و دسترسی به خدمات مالی مثبت ارزیابی گردیده و با توجه به اهمیت Financial Inclusion در سطح کشور، پیرامون ترتیب استراتژی مربوطه، لایحه وظایف و فعالیت ها در خصوص توسعه دسترسی به خدمات مالی، هدایت لازم صادر گردید
- و در اخیر سایر موضوعات متفرقه طرح شده در جلسه مورد ارزیابی قرار گرفت و در مورد هدایت لازم صادر گردید □

د نړیوال مالي اقداماتو د ډلې په عمومي غونډه کې د افغانستان بانک د لوی رئیس گډون



د افغانستان بانک لوی رئیس ښاغلي خلیل صدیق او د افغانستان بانک د مالي معاملو او راپورونو د څېړنې د مرکز لوی آمر ښاغلي نثار احمد یوسفزي د ۲۰۱۶ د اکتوبر په ۱۷ نیټه د نړیوال مالي اقداماتو د ډلې (FATF) په عمومي غونډه کې چې د فرانسې په پاريس ښار کې جوړه شوې وه، گډون وکړ او د پیسو د وینځلو، د تروریزم د تمویل او د نورو اصلي جرمونو پر وړاندې د مبارزې په اړه یې دې ادارې ته د ترسره شویو اجراتو راپور وړاندې کړ. له هغه ځایه چې د یادې ډلې عملیاتي پلان (Action Plan) بشپړ شوی دی، د افغانستان بانک د یادې ادارې د نړیوالو همکاريو د کمیټې له غړو څخه وغوښتل شو (ارزوني لاندې) لست څخه د افغانستان د وتلو په اړه بیا غور وشي. یادې ډلې د افغانستان ترسره شوي اجرات د دې ډلې د سپارښتونو د تطبیق په ځانگړې توگه د متحدالمال د کنګلولو د صادريدو (Standing Freezing Order) په اړه چې د افغانستان د لویې څارنوالۍ د ادارې لخوا د افغانستان د ملي امنیت د شورا او د افغانستان بانک د مالي معاملو او راپورونو د څېړنې مرکز په گډه همکارۍ طی مراحل شوي و، مننه وکړه او دا کار یې یو ارزښتناکه او بی ساری گام وباله. د دې ادارې له کاري کړنلارې سره سم، له څېړنګه لست څخه د افغانستان له ویستلو مخکې باید د نوموړې ادارې پلاوی افغانستان ته راشي او د سپارښتونو له تطبیق څخه ډاډ ترلاسه کړي. له همدې امله یې د افغانستان بانک پلاوی ته اجازه ورکړه خو د ملگرو ملتونو د امنیت شورا د (۱۹۸۸-۱۲۶۷)

مخنیوی د قانون د ۳۱ مادې له مخې د افغانستان د مالي معاملو او راپورونو د څېړنې مرکز د دوه اړخیزه هوکړه لیکونو پربنسټ کولای شي د مالي استخباراتو معلومات د اړتیا او یا د غوښتنې پر وخت له ورته بهرنیو ادارو سره چې ورته دندې ترسره کوي او د محرمیت د ساتلو په برخه کې د ورته مکلفیتونو تابع وي، شریک کړي. د پورته ذکر شوې مادې د حکم پر اساس، د افغانستان د مالي استخباراتو اداره کولای شي د بهرني دولت د مالي استخباراتو د ادارې او یا نورو واک لرونکو بهرنیو مراجعو په غوښتنه معلومات او د شکمنو معاملو د راپور په اړه ځواب وړاندې او یا معلومات ترلاسه کړي. د لاسلیک شوي هوکړه لیک پر بنسټ، اړخونه کولای شي د مالي استخباراتو معلومات له یو بل سره شریک کړي، خو په اړوندو هېوادونو کې د پیسو د وینځلو، د تروریزم د تمویل او د نورو اصلي جرمونو پر وړاندې د مبارزې په برخه کې گټور واقع شي. □

تعزیراتو په درج شوي لست کې د حکمي او حقیقي اشخاصو د شتمنیو د پیژندلو، ردولو او کنګلولو په برخه کې او په ځانگړې توگه د مالي مؤسسو او اړوندو ادارو وړاندې شوې سپارښتنې پلي کړي. د یادې ادارې غړو څرګنده کړه چې افغانستان د پایلې په پړاو کې دی او له افغانستان څخه یې وغوښتل شو د پورته ذکر شویو مواردو راپور افغانستان ته د پلاوي د لیردولو په اړه د پریکړې په موخه راتلونکي غونډې ته وړاندې کړي. د دې ترڅنګ د تایوان او افغانستان د مالي استخباراتو د ادارو د اړتیاوو پر بنسټ، هر یو د افغانستان د مالي معاملو او راپورونو د څېړنې مرکز لوی آمر ښاغلي نثار احمد یوسفزي او د تایوان هېواد د مالي استخباراتو د ادارې مدیر ښاغلي لیبی گلبرک، د مالي استخباراتو د معلوماتو د شریکولو په موخه دوه اړخیزه هوکړه لیک لاسلیک کړ. د یادولو وړ ده چې د پیسو د وینځلو او له جرمونو څخه د ترلاسه شویو عوایدو د



د افغانستان د بانکونو د ټولنې او المدينه شرکت ترمنځ هوکړه لیک لاسلیک شو

شي، له همدې امله دا کار د افغانستان د بانکي نظام په پرمختګ کې يو ستر ګام دی چې د سوداګريزو بانکونو او د افغانستان د بانکدارانو د ټولنې ټولو کارکوونکو ته يې مبارکي وایم. د یادونې وړ ده چې په دې غونډه کې د افغانستان بانک د لومړي مرستيال او سرپرست ښاغلي خان افضل هيله وال سربېره د افغانستان د بانکونو د ټولنې ښاغلي نجيب الله اميري، د مخابراتو او معلوماتي تکنالوژۍ د وزارت مرستيال ښاغلي اېمل مرجان، د المدينه شرکت رئيس ښاغلي محمد عاطف، د خصوصي بانکونو رئيسانو او د ډله ايزو رسنيو استازو هم ګډون کړی ؤ. □

ښاغلي خان افضل هيله وال زیاته کړه چې له لوړ امنیتي ځانګړتیاوو سره د نوي چکپاڼو چاپول د هېواد د بانکي سکتور یوه بله لاسته راوړنه ده. دا موضوع د هغه کړنلارې له جوړیدو او وړاندې کیدو وروسته عملي کيږي چې د افغانستان بانک لخوا د هېواد د سوداګريزو بانکونو په واک کې ورکړل شوې وه. همدا ډول د افغانستان بانک لومړي مرستيال زیاته کړه چې له دې وروسته به بانکونه د یو ډول معیاري او ځانګړي چکپاڼو لرونکي وي او د هغه له امنیتي تدبیرونو سره به ټول اړونده مسؤلین بشپړه اشنایي ولري او د هغه پر بنسټ به د چکپاڼو د جعلیتوب او درغلي مخه ونیول

د ۱۳۹۵ کال د تلې په ۲۸ نیټه د افغانستان د بانکونو ټولنې له المدينه شرکت سره د نړۍ د منل شویو معیارونو سره سم د نوي چکپاڼو د چاپ تړون لاسلیک کړ. لومړي د افغانستان د بانکونو د ټولنې اجرائیوی رئیس ښاغلي نجيب الله امیری د نوې چکپوګونو د خپرولو د اهمیت په اړه خبرې وکړې. ورپسې د افغانستان بانک لومړي مرستيال ښاغلي خان افضل هيله وال د خپلو خبرو په ترڅ کې وویل چې بانکي سکتور په دې وروستیو کلونو کې ګټور او ارزښتناکه ګامونه پورته کړي او ځان یې په نړیوال منل شویو معیارونو سمبال کړی دی.

د افغانستان بانک او د افغانستان د مالي او بانکدارۍ انستیتیوت تر منځ د همکارۍ تړون لاسلیک شو



پروگرامونه تر پوښښ لاندې راځي. د دې تړون له مخې، دا روزنیز پروگرامونه د افغانستان بانک په مرکزي دفتر کې په لاره اچول کېږي چې د کارکوونکو د روزنې او ودې مرکز له لوري اړین امکانات او اسانتیاوې ورته برابرېږي. □

مخې یې د افغانستان مالي او بانکدارۍ انستیتیوت د افغانستان بانک د کارکوونکو لپاره په روزنیزو پروگرامونو کې ۴۵ سلنه کمښت په پام کې نیسي. په لومړي سر کې د افغانستان بانک د بیلابیلو ادارو د ۴۰۰ تنو کارکوونکو لپاره ۱۳ پروگرامونه لاس لاندې نیول کېږي چې پکې د مالي، بانکي او اداري چارو

د همکارۍ تړون د افغانستان بانک د دوهم مرستیال ښاغلي محمد قسیم رحيمي په ګډون سره د افغانستان بانک د بشري منابعو د آمریت او د افغانستان د مالي او بانکدارۍ انستیتیوت تر منځ د ۱۳۹۵ کال د لړم په ۱۷ نیټه لاسلیک شو. د دې موافقت لیک موخه د افغانستان بانک د کارکوونکو د ظرفیت لوړول دی چې له

خانم کاترین فقیری بحیث عضو شورای عالی د افغانستان بانک تعیین گردید



ایالات متحده امریکا به پایه اکمال رسانیده است. او دارای دانش مسلکی، تخصص و تجربه کاری در بخش امور مالی، تجارتی، حقوق و منابع بشری بوده و افتخار عضویت بنیانگذاری انجمن قرضه های کوچک افغانستان را نیز دارد. در عین حال خانم فقیری در بخش مالی و مدیریتی ۱۳ سال و در بخش منابع بشری اضافه از ۵ سال تجربه کاری دارد.

خانم کاترین فقیری از سال ۲۰۰۰ الی ۲۰۰۳ میلادی وظیفه مدیریت منابع بشری نهاد Net Centrax INC در ایالات متحده امریکا را به عهده داشت. او از سال ۲۰۰۳ الی ۲۰۰۸ من حیث مدیر عامل اداره پرواز (PARWAZ) و همچنان در میان سال های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۸ در سال ۲۰۰۴ کمتر از یک سال بحیث آمر منابع بشری اولین بانک قرضه های کوچک (FMFB) و به تعقیب آن در سال ۲۰۰۸

خانم کاترین فقیری طی پیشنهاد ریاست گل د افغانستان بانک و حکم شماره ۱۹۴۵ مؤرخ ۳۰/۶/۱۳۹۵ مقام محترم ریاست جمهوری اسلامی افغانستان به حیث عضو شورای عالی د افغانستان بانک تعیین گردید.

شورای عالی د افغانستان بانک عالیتین مرجع تصمیم گیری و سیاست گذاری د افغانستان بانک می باشد که شامل هفت عضو است. رئیس گل د افغانستان بانک رئیس شورای عالی، معاون اول د افغانستان بانک معاون شورای عالی و پنج نفر دیگر من حیث اعضای شورای عالی ایفای وظیفه می نمایند.

خانم فقیری که عضویت شورای عالی د افغانستان بانک را حاصل نموده است، تحصیلات خود را به سویه لیسانس در سال ۱۹۹۶ در رشته ادبیات انگلیسی و مدیریت دولتی در پوهنتون سانجوز

الی ۲۰۱۳ میلادی بحیث مدیر عامل اداره حمایت از قرضه های کوچک (مسفا) ایفای وظیفه نموده است و افتخار عضویت ساخت انجمن قرضه های کوچک افغانستان را نیز داشته و در کنار آن جایزه CGAP را در ایجاد فرصت های مناسب برای بیشتر از ۵۰۰۰ زن بمنظور آغاز تجارت های متوسط و کوچک بدست آورده است. ■

جلوگیری از ضایعات مواد غذایی در کاهش فقر کمک میکند

برای اولین بار در سال ۱۹۴۵ میلادی، سازمان ملل متحد پیشنهادی را مبنی بر تعیین یک روز در تقویم سالانه جهان به عنوان روز جهانی غذا پیشکش نمود که روز شانزدهم اکتوبر به عنوان روز جهانی غذا به تصویب رسید. از آن به بعد ۱۵۰ کشور جهان هر سال این روز را برای جلب توجه جهانیان به ویژه توجه کشورهای پیشرفته به مسایل فقر و گرسنگی تجلیل می کنند. هر سال در بین کشورها به بهانه تجلیل از این روز، در موارد مرتبط مانند سؤ تغذی، گرسنگی و تلاش در جهت راه حل ها در سطح جهان و منطقه بحث و تبادل نظر صورت می گیرد و وعده های بسیار دور و نزدیک و اقدامات مؤثری برای کاهش فقر به جهانیان داده می شود، در حالیکه طبق احصائیه سال ۲۰۰۹ تعداد ۱۰۵ میلیون نفر در صفوف گرسنگان در جهان اضافه گردیده و این گسترش هولناک، جهان را با بیش از یک میلیارد گرسنه روبرو کرده است.

سازمان جهانی غذا که یک سازمان بشردوستانه است، روی اهداف ذیل فعالیت می کند.

- تشویق نهادهای دولتی و غیر دولتی، نهادهای منطقه ای، مراکز بین المللی و در مجموع مردم به افزایش تولید محصولات

زراعتی به خاطر پایان دادن به فقر و گرسنگی

- ایجاد و تأمین روابط بین کشورهای در حال توسعه برای همکاری های اقتصادی به ویژه زراعتی و حمایت های متقابل فنی و تخنیکی برای افزایش محصولات مواد غذایی

- تشویق روستائیشان به ویژه زنان به مشارکت در تصمیم گیری که زندگی شان را بهبود می بخشد، البته این برنامه های تشویقی از طریق مراکز آموزشی، سمینارها، ورکشاپ ها، فعالیت های عملی در ساحه، توسط خانم ها از طریق رسانه ها و آموزش به کمک زنان مسلکی و متخصص ارائه می گردد که یقیناً مؤثریت خاص دارد

- افزایش آگاهی عامه از طریق رسانه ها و سایر امکانات در جهت جلب توجه مردم به مسایل فقر و گرسنگی در محلات زیست، ولایت ها و کشورها به سطح جهان

- تشویق مردم به انتقال تکنالوژی جدید به ساحات کسب و کار زراعتی مانند ماشین های قُله، پروسس مواد زراعتی، بسته بندی، کشت و زراعت در موسم سرما، ایجاد سرد خانه ها و گرم خانه ها و ...

با وجود نقش مؤثر توسعه زراعتی که

منحیث مهمترین عامل در اقتصاد می باشد، در تعداد کشورهای توسعه یافته و توسعه نیافته از دید سرمایه گذاری مورد توجه دولت ها قرار نگرفته است.

تعداد کارشناسان امور به این باوراند که در شرایط که جهان در معرض بحران اقتصادی و افزایش بیکاری روبروست، ایجاد مزارع کوچک در مناطق روستایی که اغلب مردم در آنجا به کمبود مواد غذایی مواجه بوده و به شکل سؤ تغذی زندگی می نمایند، می تواند با ایجاد اشتغال و مواد تولید غذایی راهی بسوی بیرون رفت از این بحران باشد.

بسیاری از کشورها اکنون در شرایط قرار دارند که با گذشت هر روز، افزایش قیمت غذایی را تحمل می کنند. نگرانی فعلی از وضعیت فقر و گرسنگی چنان وسیع است که فعالیت سازمان های مسئول کمک های غذایی و ساختارهای موجود جهانی آنقدر محسوس نیست. گفتنی است که این شرایط بحرانی ضرورت به یک برنامه مناسب، وسیع و اختصاصی برای رفع نیازهای تمام ساکنان مناطق محروم دارد.

طوری که گفته میشود در حال حاضر تبادل و عرضه مواد غذایی به کمترین مقدار در ۲۰ سال گذشته رسیده است. عوامل

متعددی در اضافه شدن تعداد گرسنگان



دست بدست هم داده اند. علاوه بر بحران های اقتصادی، افزایش قیمت مواد غذایی و بحران های ناشی از تغییرات جوی که موجب از بین رفتن مزارع می شوند و مسئله ساز شده اند از سوی دیگر شاید آشوب های اخیر در بعضی از مناطق جهان دلیل دیگری گرسنگی باشد که زنگ خطر را به صدا در آورده است.

چند سال قبل برنامه جهانی غذا WFP تصمیم گرفت تا به ۱۰۸ میلیون نفر در ۷۴ کشور جهان مواد غذایی برساند، ولی به دلیل کاهش بودجه به هدف تعیین شده نرسید. در سال های اخیر، بانک جهانی نیز در نظر گرفته است تا قرضه های مرتبط به

زراعت را در کشورهای افریقایی و تعداد کشورهای آسیایی افزایش دهد تا سیاست غذایی مناسب و مؤثری در رابطه به فقر زدایی اتخاذ شود.

در پهلوی فقر، تهیدستی و گرسنگی متأسفانه در تعدادی کشورها ضایعات مواد غذایی با گذشت هر روز اضافه می شود و در مقابل بی تفاوتی های زیادی نیز به نظر میرسد. اگر هر یک از اتباع کشورهای عقب مانده به ویژه افغانستان برای جلوگیری از ضایعات مواد غذایی توجه زیاد به خرج دهند، شاید بتوانند در شرایط فعلی برای کاهش فقر و گرسنگی کمک چشمگیر کنند. این ضایعات اکثراً

از خانواده شروع تا دامنه های بالا وسعت یافته است، از سوی دیگر تعدادی از رسم و رواج های نامناسب در ضیافت های مختلف مانند: مراسم عروسی، دعوت های رسمی و شخصی، مراسم عزاداری و غیره سبب شده است که همه به مصارف بیجا و نامناسب دست بزنند. این مصارف به جز از مصارف بیجا و غیر ضروری و صدمه بر پیکر اقتصاد خود و کشور چیزی اضافه نخواهد بود. در رابطه به جلوگیری از ضایعات مواد غذایی آموزش والدین، مکاتب و جامعه نقش مؤثر خواهد داشت، اگر چه عده ای براین باورند که این راه حل، مشکل گشا نیست، ولی باید تلاش

»

برای آموزش در جهت استفاده مؤثر از مواد غذایی را در هر خانواده ادامه داده و آنرا افزایش داد.

باید گفت که اضافه از ۳۹ درصد مردم گرسنه اند، یعنی زیر خط فقر قرار دارند، در حالیکه تعدادی هستند که اضافه از ۴۰ درصد مواد غذایی را دور ریخته، یعنی اسراف میکنند که شاهد این مسایل در محافل رسمی و غیر رسمی در هتل ها و رستوران ها می باشیم. شاید این روش تلخ باعث شده که مصئونیت غذایی در جامعه ما به شکل جدی به مخاطره بی افتد، در همه جا دامنگیر باشد. این ۴۰ درصد مواد غذایی دور انداخته شده، شامل انواع مختلف مواد غذایی است که در ردیف اول آن محصولات زراعتی قرار دارد. شاید مصارف برآورد مالی از این حجم مواد غذایی که در کشور به هدر می رود، مقدار قابل توجهی باشد که می تواند تعداد زیاد فامیل ها را اعاشه نماید و جلو گداهای گوشه و کنار شهر را بگیرد، یا حداقل کاهش دهد. بیاید در مورد، کمپاین وسیع را راه اندازی نمائیم. در مکاتب، مساجد، دفاتر و در اجتماع برای جلوگیری از ضایعات مواد غذایی و اسراف صحبت همه جانبه صورت گیرد و جلو همچو مسایل که خلاف روحیه اجتماعی و اسلامی است، گرفته شود.

شایان ذکر است که بیشتر مواد غذایی در

هنگام مصرف به ضایعات میرود که حتی این مقدار قابل مقایسه با حجم ضایعات در جریان تولید نیست، زیرا میزان آن زیاده تر می باشد. در زمان تولید مواد غذایی، دهاقین و یا کسانیکه در این عرصه فعالیت می کنند، برای منافع اقتصادی خویش توجه دارند تا از ضایعات جلوگیری به عمل آورند، اما در مرحله مصرف، چنین نیست. با آموزش و فرهنگ سازی می توان مردم را به خطرات اقتصادی و اجتماعی اسراف در مواد غذایی متوجه ساخت.

فرهنگ خرید مقدار زیاد مواد غذایی میزان ضایعات آنرا بالا می برد، گاهی دیده شده است که بیش از اندازه ضرورت، مواد غذایی خریداری می کنیم و مواد غذایی اضافی را خیلی راحت و بدون مسئولیت پذیری به دور می ریزیم، مثلاً مصرف روزانه ما دو عدد تخم مرغ است، اما از رفتن به مغازه و خرید دو عدد تخم مرغ خجالت می کشیم، در حالی که اصلاً چنین خجالتی، معنی ندارد.

طبقه بندی محصولات غذایی براساس کیفیت که در کشورهای توسعه یافته رواج دارد، نیز باعث می شود که میزان ضایعات مواد غذایی کم شود، یعنی برابر به مصرف مشتری اشیا بسته بندی شده است. مثلاً دو عدد تخم مرغ، ۲۰ گرام پنیر، ۱۵ گرام مسکه، دو عدد سیب و ... که در بسته بندی آن کیفیت، عناصریکه در

ترکیب آن بکار رفته، تاریخ تولید و تاریخ به سر رسید و حتی قیمت آن نوشته شده است و در پایان طرز نگهداری آن رهنمایی گردیده است، اما در افغانستان، مواد با کیفیت و بی کیفیت را با همدیگر مخلوط می کنند و به دسترس مشتری قرار می دهند، بر همین اساس حجم قابل توجهی از مواد غذایی دور ریخته می شود، چون مواد غذایی مطابق به آن کیفیتی نیست که انتظارش را داشت. همچنین نوع بسته بندی محصولات غذایی در کشور ما هم موجب افزایش ضایعات مواد غذایی می شود. نبود تنوع در بسته بندی مواد غذایی نیز باعث میشود گاهی مجبور شویم یک بسته بزرگ از مواد غذایی را بخریم، درحالی که آن بسته غذایی، بیشتر از میزان ضرورت روزانه ماست. در زمینه مسئولیت همه افراد جامعه است تا در این شرایط حساس موضوع را منحيث کلتور خود دانسته از ضایعات مواد غذایی و اسراف جلوگیری نمائیم. □

بایانی

مآخذ:

۱. www.beytoote.com

۲. www.tasnimnews.com

۳. ssu.ac.ir/cms/fileadmin/us

۴. www.tebyan.net/newindex

۵. www.niazemarkazi.com/

papers داکتر ربابه شیخ الاسلام

متخصص اپیدمیولوژی تغذیه



یکی از اقلام صادراتی افغانستان

غرس درخت انار در کشور عزیز ما افغانستان تاریخچه از گذشته های دور دارد. نبات شناسان بدین باورند که مهد پیدایش انار، افغانستان بوده است. در اکثر ولایات افغانستان به خصوص در ولایات قندهار، هلمند، جلال آباد، کاپیسا و در ولسوالی خلم ولایت بلخ درخت انار غرس گردیده که حاصلات خوب هم می دهد و زمینه خوبی برای رشد اقتصاد باغداران و مردم بومی مناطق یاد شده به حساب میاید.

باغ های انار توسط تجار محلی و شهر نشین به اجاره گرفته می شود. اجاره دار میوه را جمع آوری و بر اساس بازارهای مورد نظر آنها را در بار جامه های مختلف محلی (برای عرضه به بازار های محلی و نزدیک) یا کارتن های مناسب (برای عرضه به بازارهای بیرونی) درجه بندی، بسته بندی و عرضه می کند. باغدارانی که بتوانند محصولات شان را خود به فروش برسانند، در مقایسه با باغدارانی که دسترنج شان را به طور عمده به دلالان محلی یا تجار می فروشند یا به کسانی تحویل می دهند که از آنها پول پیشکی (در آغاز

بهار در فصل گل انار) قرضه گرفته اند، سود بیشتری به دست می آورند. انار افغانستان خوشبختانه علاقمندان زیاد در کشورهای آسیایی و اروپایی دارد، زیرا انار کشور ما دارای حجم بزرگ، مرغوبیت در شکل، پوست، دانه های سرخ، آب زیاد و طعم شیرین می باشد که این خصوصیات سبب گردیده تا جایگاه خاص در بین انار سایر کشورهای مانند انار ایران، ترکیه، ازبکستان، قاره اروپا و امریکا داشته باشد. در افغانستان در مقایسه با هر کشور دیگر بیشتر از ۴۸ نوع انار یافت و کشت می شود. مشهور ترین نوع انار افغانی که در کشورهای خارجی به خصوص هندوستان، پاکستان و ممالک عربی شهرت زیاد دارد، انار قندهار است که مقدار تولید سالانه آن در حدود ۵۶۰۰۰ متریک تن گزارش شده است. نوع دیگر آن که شهرت جهانی دارد، انار بی دانه است که در ولسوالی تگاب ولایت کاپیسا بدست می آید و مقدار تولید سالانه آن در حدود ۴۰۰۰ متریک تن است.

متأسفانه که طی سه دهه گذشته بنابر ناامنی، کشت و تولید انار این میوه محبوب و خوش مزه، مانند دیگر محصولات زراعتی کشور، قربانی کشمکش ها گردیده است. به گونه مثال تخریب باغ ها، آغاز جنگ در فصل جمع آوری حاصلات، مسدود شدن راه ها و بنادر در هنگام انتقال میوه های افغانستان به خارج از کشور، نبود سردخانه ها برای حفظ و نگهداشت میوه ها از نمونه های آن اند. با وصف مشکلات یاد شده، طی چند سال گذشته راه اندازی و ایجاد

نمایشگاه های تولیدات زراعتی افغانی، به شمول انار، در فصل خزان در بادام باغ کابل بر گزار می گردد که هدف از آن در کنار بازاریابی، جلب سرمایه گذاری بیشتر در صنعت انار پروری و تولید با کیفیت روز افزون آن است. در این نمایشگاه تولید کنندگان، مشتریان، شرکت های بسته بندی و حمل و نقل، مالکان سردخانه ها، شرکت های فعال در تأمین ابزار مورد نیاز در این عرصه، کارشناسان تولید محصولات (پروسس) انار، مؤسسات حکومتی و غیرحکومتی مرتبط و علاقمندان دیگر اشتراک می کنند. این نوع نمایشگاه ها زمینه تشویق تجار و رشد صنعت انار پروری را فراهم ساخته و به تجار خارجی فرصت را مهیا ساخته تا از تولیدات انار بی نظیر افغانی دیدن نمایند و این موضوع سبب شده است که قیمت انار در چند سال اخیر چند برابر بیشتر شود. ایجاد نمایشگاه ها زمینه ساز و معرف میوه های کشور در سطح ملی و بین المللی بوده و زمینه افزایش صادرات به خارج از کشور را فراهم ساخته که تجار افغان از معاملات خود خشنود اند و دلیل آن را حمایت دولت از تجارت شان می دانند. میوه تازه و خشک افغانستان به کشورهای آسیایی، اروپایی، امریکا و قاره استرالیا راه پیدا نموده و در سطح جهان از اعتبار خاص برخوردار است و به جاست تا مراجع مربوط در حفظ این اعتبار به دست آمده تلاش و در راستای حمایت و تقویت آن سعی کنند و همچنان موارد ذیل برای تجارت انار و افزایش صادرات آن کمک بیشتر خواهد کرد:

1. وزارت زراعت، آبیاری و مالرداری باید برای باغداران در مورد انار راه های جلوگیری از آفات و امراض نباتی و دوا پاشی امکانات و آموزش ضروری را فراهم کند
 2. برای جلوگیری از کفیدگی انار و ضایعات آن، تهیه آب کافی برای آبیاری باغ ها به همکاری های فنی وزارت مربوطه نیاز است
 3. زمینه آموزش های حرفوی از جانب وزارت زراعت برای باغداران، تجار و کارخانه داران انار روی دست گرفته شود تا محصولات شان را براساس نیاز و تقاضای بازار جهانی و معیارهای قبول شده آماده سازند
 4. برای انار افغانی، نشان تجارتی متناسب با استاندارد جهانی ثبت و بر کارتن ها حک شود تا علاقمندان انار افغانی در بازارهای خارجی بتوانند به آسانی آن را بشناسند تا جلو سوء استفاده کشور های همسایه که انار افغانی را بنام و نشان خود صادر می کنند، گرفته شود در نتیجه بادر نظر داشت معلومات ارائه شده، گفته می توانیم هرگاه مسئولان بخش زراعت به این محصول کشور توجه نمایند، محصولات زراعتی افغانستان از ارزش خاص کیفی برخوردار می گردد و بر علاوه نیازمندی های داخلی، جایگاه خاصی در مارکیت های جهانی می آید که این خود، زمینه ساز رشد اقتصاد کشور و باغداران پر تلاش کشور خواهد شد. □
- اقتباس از کتاب اهمیت اقتصادی انار در افغانستان
- زیرک ملیا

کاروباري دوران ته یوه لنډه کتنه (Business Cycle measurement)

وروستی برخه

امان الله ورین

د کاروباري دوران د اندازه کولو لپاره تر ټولو غوره او ډیر کارول شوی معیارونه عبارت دي له:

- د واقعي ناخالص کورني تولید د ودې کچه (Real GDP Rate): واقعي ناخالص کورني تولید په معینه موده (معمولاً د یو کال په اوږدو کې) په اقتصاد کې په ثابتو بڼو سره د تولید شویو نهایی توکو او خدمتونو د بازار د ارزښت څخه عبارت دی (د ناخالص کورني تولید په دې بڼه کې د انفلاسیون کچې په پام کې نه نیول کېږي)، چې د ثابت ناخالص کورني تولید constant (GDP) اصطلاح ورته هم کارول کېږي. دا په دې مانا چې د واقعي ناخالص داخلي تولید د ودې کچې په پام کې نیولو سره ویلی شو چې اقتصادي وضعیت په کوم حالت کې دی او یا هم اقتصاد په کوم لور روان دی؟ دا په دې مانا چې که چیرې د واقعي ناخالص کورني تولید د ودې کچه په زیاتیدو وي نو اقتصاد د رونق په لور ګام پورته کوي او برعکس، که چیرې د واقعي ناخالص داخلي تولید د ودې کچه په کمیدو وي نو ویلی شو چې اقتصاد د رکود او یا هم کساد په لور ګام پورته کوي.

ورکوي، خو خلک په دې قانع کړي چې په ټاکنو کې نوموړي کس ته رایه ورکړي، خو په ټاکنو کې د بریالیتوب څخه وروسته د کاروباري دوران مرحلې ته ډېره پاملرنه نه کوي، نو له همدې امله کاروباري دوران ته ځینې وخت د کاروبار سیاسي دوران اصطلاح کارول کيږي.

په کاروباري دوران اغیزېدونکي عوامل هغه عوامل چې په اقتصادي یا کاروباري دوران اغیز لري په لاندې ډول دي:

- سیاسي حالت: سیاسي حالت په کاروباري دوران لوی اغیز لري، په هغو هېوادونو کې چې سیاسي حالت یې تر ډېره با ثباته وي اقتصادي دوران هم د رونق او یا هم د څو کي په مرحله کې قرار لري او یا هم که په ساده اصطلاح وویل شي اقتصاد یې د ودې په حالت کې قرار لري، او د کساد په رامنځته کیدو سره اصلاحي ګامونه پورته کوي او اقتصاد ته د رونق په لور حرکت ورکوي، خو برعکس هغه هېوادونه چې سیاسي ثبات په کې شتون ونه لري اقتصادي وده یې ډېره ورو او یا هم دا چې اقتصاد یې د کساد په حالت کې قرار لري، دا په دې مانا چې اقتصادي وده یې ډېره ورو او یا هم د کساد په حالت کې دی.

- مالي او پولی سیاستونه: په کاروباري دوران باندې مالي او پولی سیاستونه ډېر لوی اغیز لري، هېوادونه د خپلو اقتصادي شرایطو، وسایلو او آسانتیاو

ټولیزه توګه د توکو او خدمتونو ته د وګړو تقاضا په ډیریدو وي او په دې توګه په اقتصاد کې تر ډېره انفلاسیوني حالت لیدل کیږي، برعکس که اقتصاد د کساد په لور ګام پورته کوي، نو توکو او خدمتونو ته د وګړو په تقاضا کې هم کموالی رامنځته کیږي، نو که نور عوامل ثابت فرض شي لکه (د پیسو عرضه) نو ورسره د انفلاسیون کچه هم په کمیدو وي.

نو په ټولیز ډول پورتنیو دریو مشخصو په پام کې نیولو سره ویلی شو چې آیا اقتصاد د کساد او یا هم د رونق په لور روان دی؟ او د دې مشخصو په پام کې نیولو سره معمولاً دولتونه د خپل مالي او پولی سیاستونو له لارې په بازار کې مداخله کوي، ترڅو اقتصاد تر ډېره د رونق په لور روان کړي او یا یې هم د رونق په مرحله کې وساتي.

سیاسي کاروباري دوران

(Political business cycle)

دا اصطلاح یوه نوي او تر ډېره د کاروباري دوران په وړاندې کارول کیږي او هغه آند په ګوته کوي چې وایې: په اقتصاد کې کاروباري دوران د دولت د مشرانو یوه انگیزه او وسیله ده څو چې اقتصاد د خپلو موخو د ترلاسه کولو لپاره په دې توګه اداره کوي.

یعنې دا، چې رهبران په ټاکنو کې د بریا په موخه اقتصاد ته د ډېرې ودې ورکولو کوښښ کوي او په دې توګه کاروباري دوران ته د اقتصادي رونق په لور حرکت

- د وزګار تیا کچه (Unemployment Rate): په اقتصاد کې د توکو او خدمتونو په تولید کې استخدام شویو وګړو په پرتله د هغه وګړو سلنه چې د کار کولو اراده او وړتیا ولري، د کار په لټه کې وي؛ خو تر اوسه یې دندې نه وي ترلاسه کړي او یا هم دا چې په هېواد کې ټول کاري ځواک او وزګارو وګړو پرتلې ته د وزګارتیا کچه ویل کیږي چې د سلنې له مخې ښودل کیږي.

د بېلګې په توګه که په ۱۳۹۴ کال کې د افغانستان ټول کاري ځواک ۱۵ میلیونه وګړي او د وزګار کاري ځواک یې ۳ میلیونه وګړي وګڼو نو په افغانستان کې د وزګارتیا کچه د ۲۰٪ څخه عبارت دی. نو په دې توګه که چیرې په هېواد کې د وزګارتیا کچه د کمیدو په حال کې وي، نو پوهیږو چې اقتصاد د رونق په لور روان دی او یا هم دا چې د رونق په مرحله کې دی او برعکس یې دا مانا لري چې اقتصاد د کساد په لور ګام پورته کوي.

- د انفلاسیون کچه (Inflation Rate): له یوې دورې څخه بلې دورې معمولاً یو کال ته د بیو په منځنۍ کچه او د پیسو په ارزښت کې د بدلون سلنې څخه عبارت دی، چې د مستهلکینو د بیې شاخص (Consumer Price Index, CPI) او د ناخالص داخلي تولید د ډیفلیټور (GDP Price) په وسیله اندازه کیږي. دا په دې مانا کله چې اقتصاد د رونق په لور ګام پورته کوي، نو په اقتصاد کې په

په پام کې نیولو سره مالي او پولی سیاستونه جوړوي او په دې ډول غواړي چې اقتصاد د ودې په حالت کې وساتي او له کساد څخه وساتي، او کله چې هم اقتصاد د کساد مرحلې ته داخلېږي په وړاندې یې گام پورته کوي.

د ساري په توگه: د مالیه او سود کچه په اقتصادي ودې کې ډېر اغیز لري که اقتصاد د کساد مرحلې ته داخلېږي، نو دولتونه معمولاً د مالیه او یا هم د سود کچه را کموي، خو له تولیدونکو سره د تولید لگښت په راکمولو کې مرسته وکړي او په پلور کې تر یوه بریده گټه ترلاسه کړي او په دې ډول اقتصادي کړنې تقویه کړي.

• پانگه اچونه: کورني او بهرنی پانگه اچونه په کاروباري دوران لوی اغیز لري په هغو هېوادونو کې چې په کافي کچه پانگه اچونه په کې ترسره کیږي، اقتصاد یې هم د ودې په حالت کې وي، خو برعکس هغه هېوادونه چې پانگه اچونه په کې د کمیدو په حال کې وي اقتصاد یې هم د کساد په لور حرکت کوي.

• بهرنی سوداګری: په کاروباري دوران باندې بهرنی سوداګري هم تر ډیره اغیز درلودونکې ده او په دې ډول هغه هېوادونه چې بهرنی سوداګري یې ځواکمنه وي په ځانګړي ډول د صادراتو ارزښت یې د وارداتو د ارزښت په پرتله ډېر وي (په بهرنی سوداګری کې د مازاد درلودونکی

وي) نو د ودې په لور گام پورته کوي، خو برعکس که د صادراتو ارزښت یې د وارداتو د ارزښت په پرتله کم وي (په بهرنی سوداګری کې د کسر درلودونکي وي) اقتصاد یې د زوړتیا په لور گام پورته کوي.

د یادونې وړ ده چې بهرنی سوداګري هر وخت ذکر شوي حالتونه نه په گوته کوي چې ښه بیلګه یې ځینې پرمختللي هېوادونه دي چې په بهرنی سوداګری کې له لوی کسر سره مخ دي ولي بیا یې اقتصاد د نړې ځواکمن اقتصاد جوړوي او د ودې حالت کې قرار لري.

د ساري په توگه: په ۲۰۱۵ کال کې د امریکا متحده ایالات د بهرنی سوداګری کسر ۴۸۴ میلیارد ډالر، د بریتانیا ۱۲۳ میلیارد ډالر، د استرالیا ۵۶ میلیارد ډالر او د کاناډا ۵۱ میلیارد ډالر ښودل شوی دي، خو بیا هم که ولیدل شي نو نوموړي هېوادونه د نړې تر ځواکمن اقتصاد لري او د اقتصادي وده یې هم ډېره ده.

د یادولو وړ دی چې ځینې نور فرعي عوامل هم تر یوه بریده په اقتصادي دوران اغیز لري لکه غیر مترقبه پیښې، نړیواله ملګرتیا، ښوونه او روزنه، فساد، او داسې نور.

د کاروباري دوران د مطالعې ارزښت

• اقتصاد په ټوله کې: د کاروباري دوران مطالعه د هېواد د اقتصادي او مالي ثبات په ځواکمنتیا کې څرګند او رغنده رول لوبوي او په دې توګه د پالیسیو جوړونکو بنسټونو ته لارښوونه کوي، ترڅو د اړتیا په وخت

کې په مساعد ډول په خپلو پالیسو له سره کتنه وکړي او یا هم دا چې اړین بدلونونه په کې راولي.

• د بهرنی پانگه اچونې په هڅونه او زیاتونه کې هم ډیر رول لري او پانگه وال په هغه هېوادونو کې پانگونه کوي چې د گټې ترڅنګ یې سیاسي ثبات هم پیاوړی وي.

• د بهرنی سوداګری کې د کسر د له منځه وړلو او یا هم راکمولو په موخه هم د کاروباري دوران مطالعه خورا اړینه ګڼل کیږي.

• مصرفونکو ته هم په اقتصادي حالت باندې د پوهاوي په موخه د کاروباري دوران مطالعه اړینه ګڼل کیږي، ترڅو د اقتصادي حالت په پام کې نیولو سره په خپلو لګښتونو کې د سمون په موخه گام پورته کړي.

• د مالي بنسټونو (بانکونو) ته د دې لارښوونه کوي چې په خپلو پوړونو او پانگونو کې په کومه اندازه او کوم سکتور کې بدلون رامنځته کړي.

په ټوله کې ویلی شو چې د کاروباري دوران مطالعه نه یوازې دا چې د دولت، وګړو، پانگه والو بلکې د بهرنی نړې لپاره هم خورا اړینه ګڼل کیږي. دا ځکه چې هېوادوال او پانگه وال د کاروباري دوران په پام کې نیولو سره د مصرف او پانگه اچونې په اړه پام کوي او بهرنيان هم له یو هېواد سره د اقتصادي حالت، مالي او پولی سیاستونو، سیاسي ثبات او نورو عواملو په پام کې نیولو سره د راکړې ورکړې پریکړې کوي. □



په افغانستان کې د فقر د لږوالي په موخه د نړیوال بانک ګروپ تګلاره تدوین شوه

د افغانستان د پراختیایي لومړیتوبونو د ملاتړ لپاره د ۱۲۰ میلیون امریکایی ډالرو بسپنه مالي مرسته تصویب شوه. د ۲۰۱۶ کال د اکتوبر ۲۷ مه، واشنګټن-د نړیوال بانک اجرایوی مدیره پلاوي د افغانستان لپاره د ۱۲۰ میلیون امریکایی ډالرو بسپنه مالي مرسته د تصویب ترڅنګ، د ۲۰۱۷ تر ۲۰۲۰ کلونو لپاره یې د دغه بنسټ د مشارکت چوکاټ په څرنګوالي خبرې اترې وکړې. ټاکل شوې چې د فقر د لږوالي په هکله د نړیوال بانک مالي ملاتړ په افغانستان کې د راتلونکو څلورو کلونو (۲۰۱۷ تر ۲۰۲۰ میلادي) لپاره د همدغې تګلارې له مخې وټاکل شي.

د دغه ۱۲۰ میلیون امریکایی ډالرو څخه ټاکل شوې چې ۱۰۰ میلیون ډالره یې د زیربنا او ټولنیزو خدمتونو په برخه کې ولېږل شي چې په هغه کې د هېواد په ټولو کلیوالي او څلورو لویو ښارونو کې شاوخوا ۳.۴ میلیون وګړو لپاره د څښاک اوبو ته لاسرسی او اړونده آسانتیا برابرې شي. همدا راز پاتې ۲۰ میلیون ډالره د مالي سکتور د پیاوړتیا په موخه او په تیره بیا د افغانستان بانک د ادارې وړتیا د ښه کولو لپاره ځانګړې شوي دي. "نننۍ بحث د افغانستان لپاره د همکاريو د نوي مشارکت د چوکاټ او د تازه بسپنه مالي مرستې تصویب، خپله دا په ډاګه کوي چې نړیوال بانک د اوږد مهال

لپاره له افغانستان څخه خپل ملاتړ ته ژمن دی،" د سویلي آسیا په حوزه کې د نړیوال بانک مرستیالې آغلې انیتا دیکسون د دغه مطلب په څرګندولو سره زیاته کړه: "مونږ لېوال یو چې د افغانستان له خلکو سره خپلو مرستو ته په هر اړخیزه توګه دوام ورکړو، ترڅو د ټولو افغانانو لپاره اقتصادي او ټولنیز شرایط ښه والی ومومي او میلیونونه تنه وګړي په دغه هېواد کې د فقر له منګلو څخه وژغورل شي."

د هېواد لپاره د مشارکت دغه چوکاټ په حقیقت کې د نړیوال بانک لپاره په افغانستان کې د فقر د کچې د ټیټوالی د هدف حاصلولو په موخه د تګلارې

تنظیم کوونکۍ بلل کيږي چې د افغانستان د ملي سولې او پراختیا له چوکاټ سره په نږدې تړاو کې جوړ شوې دی. د دې تگلارې موخه دا دی، ترڅو په افغانستان کې د عامه خدمتونه او خصوصي سکتور د ودې لپاره یو لړ پیاوړي او معیاري بنسټونو رامینځته شي. د دې مشارکتي چوکاټ بل هدف دا دی ترڅو له یو داسې اقتصادي ودې څخه ملاتړ وشي چې د هغې په درشل کې د ټولو خلکو په ژوندون کې بدلون رامینځته شي او تمرکز یې په شاته پاتې سیمو، په ښارونو کې په غیر رسمي استوګنو او د کورني تاوتریخوالي له امله په بې ځایه شویو کډوالو وي.

د نوموړي مشارکت چوکاټ لپاره اړین مالي ملاتړ ټاکل شوې وروسته له هغه مشخص شي چې د روان میلادي کال په ډسمبر میاشتې کې د نړیوال بانک د نړیوالې پراختیایي ادارې (IDA) د تمویل کوونکو غونډه ترسره شي. دا په داسې حال کې ده چې د دې مشارکتي چوکاټ د تمویل لپاره د افغانستان د بیارغونې صندوق (ARTF) مالي ملاتړ به هم د دې صندوق د تمویل کوونکو لخوا هم په نږدې راتلونکي کې مشخص او بشپړ کيږي. نړیواله مالي اداره (IFC) د نړیوال بانک د خصوصي سکتور څانګې په توګه هوډ لري ترڅو د مشارکت د چوکاټ د لومړي پړاو د تطبیق په ترڅ کې د خپلې پانګې اوسنې سقف له ۵۴ میلیون امریکایی ډالرو څخه ۸۰ میلیون

ډالرو ته اوچت کړي. همدا راز د څو اړخیزو پانګونو د تضمین اداره (MIGA) د نړیوال بانک ګروپ د سیاسي ګواښونو د بیمې کوونکي مټ په توګه ژمنه ده ترڅو د مالي، صنایعو، کرهڼیزو محصولاتو د سوداګر، خدماتو او زیربناو په سکتورونو کې د اړتیا وړ ملاتړیز بهیر ته پراختیا ورکړي.

”مونږ د دولت له هغه شمیر هڅو څخه ځانګړی ملاتړ کوو چې موخه یې د بې وځلو میرمنو، ماشومانو او مرستو ته د اړو وګړو په ژوندانه کې د مثبت بدلون رامینځته کول وي. دغه مرستې کیدلای شي چې روغتیا یې او روزنیز خدمتونو ته د خلکو متوازنه لاسرسي باندې تمرکز ولري، کیدلای شي چې په زیربناو کې پانګه اچونه وي او یا هم په کلیوالي سیمو کې استوګنو وګړو ته د کرهڼې سکتور له لارې د معیشت او کارموندنې فرصتونو او آسانتیاو برابرول واوسي.”

په افغانستان کې د نړیوال بانک ګروپ مشر رابرت سام د دغو خبرو په څرګندولو سره زیاته کړه چې ”مونږ په افغانستان کې خپل ستراتیژیک مشارکت دوام ته ژمن یو او زموږ هڅه دا دی ترڅو له یوې خوا د کورني ظرفیتونو د رامینځته کولو په برخه کې نړیوال پوهاوی او تجربې شریکې کړو او له بلې خوا د غوره حکومتوالی لپاره د دولتي ادارو په پیاوړي کیدلو کې مرستې جاري وساتو.”

د افغانستان د ولسي تړون پروژې د

لومړي پړاو د پیل لپاره د ۱۰۰ میلیون امریکایی ډالرو بسپنه مالي مرستې تصویب پروسه چې نن ترسره شوه، د نړیوال بانک د نړیوالې پراختیایي ادارې لخوا تامین کيږي. د دې پروژې ټولټال بودجه ۶۲۸ میلیون امریکایی ډالره ده چې سربیره د نړیوال بانک د نړیوالې پراختیایي ادارې له ملاتړ څخه، د افغانستان دولت هم له خپلو کورني سرچینو څخه ۱۲۸ میلیون امریکایی ډالره ونډه واخلي او پاتې ۴۰۰ میلیون ډالره به نړیواله ټولنه د افغانستان د بیارغونې صندوق له لپارې تمویل کړي. ټاکل شوې چې د ولسي تړون لومړی پړاو به د راتلونکو څلورو کلونو په ترڅ کې تطبیق او شاوخوا ۵.۸ میلیون افغانان به د دې پروژې د خدمتونو څخه برخمن شي.

د ۲۰ میلیون امریکایی ډالرو په ارزښت هڅونکي بسپنه مالي مرسته به د افغانستان د مالي سکتور وضعیت د چټک غبرګون پروژې د لاسته راوړنو د پراختیا او دوام په موخه او د افغانستان بانک د ظرفیت جوړونې او د مالي سیستم د ښه والی په موخه مصرف شي. د دې بسپنه مالي مرستې تر ټولو ستر موخه دا دی ترڅو د افغانستان بانک قانوني او څارونکي ونډه په مالي سکتور کې نوره هم پیاوړې کړي. □

سرچینه:

<http://www.worldbank.org.af>



حفظ و نگهداری بانکوتها، وجیه ملی ماست

پول از گذشته‌های دور به عنوان وسیلهٔ سنجش و مبادله کالاها وارد زندگی اقتصادی بشر شده است. این وسیله به مفهوم فزینیکی آن به صورت بانکوت و سکه‌های رایج در نقاط گوناگون جهان رواج دارد. در این میان بانکوت ها به دلیل سبکی و جابجایی راحت آن، نقش مهمتری پیدا کرده است. بانکوت ها، سرمایه ملی است و حفظ و

نگهداری درست از آن وظیفه ملی و میهنی ما محسوب می‌شود که متأسفانه در کشور ما در نگهداری این سرمایه ملی کمتر توجه صورت می‌گیرد. روند نامطلوب حفظ و نگهداری بانکوت‌ها یکی از مهم‌ترین مسایل است که بانک‌های مرکزی با آن مواجهه می‌باشند، اما میزان این چالش در افغانستان به دلیل عدم توجه شهروندان در حفظ و

نگهداشت این سرمایه ملی بیشتر است. در حالی که به دلیل نگهداری نادرست بانکوت‌ها از سوی مردم، سالانه میلیون‌ها قطعه بانکوت با هزینه گزاف از دوران خارج می‌شود و در مقابل دولت مکلف به چاپ مجدد پول و وارد نمودن آن به چرخه اقتصادی می‌باشد که مسلماً چاپ مجدد بانکوت ها برای د افغانستان بانک هزینه بزرگی را وارد می‌سازد که می‌توان

با نگهداری صحیح از بانکوت، هزینه چاپ مجدد آن را صرف طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی کشور کرد.

همه میدانیم که شیوه درست نگهداری از بانکوت‌ها، کار چندان دشواری نیست و با روش درست می‌توان از هدر رفتن هزینه‌های فراوان که روی آن صورت می‌گیرد، جلوگیری کرد. از این میان یکی از شیوه‌های درست نگهداری بانکوت‌ها استفاده از بکس‌های جیبی بوده و تعداد از هموطنان، با استفاده از بکس‌های جیبی در حفظ این سرمایه ملی نهایت تلاش بخرج می‌دهند.

توجه به ارزش‌های ملی و حرمت‌گذاری به آنها مسئولیت همه ماست. پول افغانی نیز از جمله ارزش‌های ملی و هویت ملی ما به شمار میرود که آنرا باید به بهترین وجه ممکن نگهداری و از فرسوده شدن زود هنگام آن جلوگیری کرد. در کنار آن مسئولیت ملی ماست تا به دیگران نیز توصیه‌نمائیم که در استفاده از پول ملی هنگام داد و ستد روزانه توجه جدی نمایند.

در کشور عزیز ما افغانستان برای اولین بار بانکوت در دوره امان‌الله خان به ارزش یک رویه کابلی به چاپ رسید، اما با وجود گذشت حدود صد سال از قدامت

تاریخی استفاده از بانکوت‌ها، جامعه ما هنوز هم به نگهداری و مراقبت آن کمتر توجه می‌نمایند.

طوری‌که دیده می‌شود، متأسفانه برخی از مردم بانکوت‌ها را با دستمال کاغذی و کتابچه یادداشت و خاطرات اشتباه می‌گیرند و برخی هم آنرا به بدترین شیوه و طریق نامطلوب استفاده می‌نمایند و تعدادی هم بانکوت‌ها را در مکان‌های مرطوب و یا با دستان چرب و آلوده لمس می‌نمایند که همه این‌ها در کاهش عمر پول افغانی می‌افزاید و آنها را قبل از وقت معینه فرسوده و کهنه می‌سازد.

مردم سایر کشورهای جهان به مراقبت از بانکوت‌هایشان به دلیل اینکه کاغذی است و در معرض انواع آسیب‌ها قرار دارند، به عنوان بخشی از سرمایه ملی شان توجه می‌نمایند و نمی‌گذارند تا خسارات مالی بر بودجه بانک مرکزی و بودجه دولت از این ناحیه رونما گردد. اما در کشور ما بر اثر بی‌توجهی تعدادی از مردم، بانکوت‌ها قبل از وقت معینه کهنه شده و روز تا روز بر تعداد بانکوت‌های فرسوده افزوده می‌شود. طبیعتاً با افزایش تعداد بانکوت‌های فرسوده و خارج ساختن آنها از دوران اقتصادی هزینه بیشتری برای چاپ مجدد بانکوت‌ها بر

سیستم پولی و بانکی کشور تحمیل می‌شود.

پس منیث یک افغان بر ماست تا در حفظ و مراقبت درست و صحیح از بانکوت‌ها مسئولیت‌پذیری خود را ایفاء نمائیم و در نگهداری درست این سرمایه ملی کوشا باشیم. □
راضیه "کشتگر"

بررسی و تفتیش و اهمیت آن در امور مالی



سید محمد احمدزی

تیم لیدر ارشد اداره ناظر گُل د افغانستان بانک

ii. مولدیت Productivity: عبارت از تناسب محصول دهی و اندوخته ها در یک مقطع خاص زمانی است که در آن کیفیت در نظر گرفته می شود.

مراحل مختلفه به شکل ساده، ولی مشخص تعریف های که جوانب تطبیقی نیز دارد به تفکیک آتی ارائه می گردد.

الف - انواع کنترل
۱. کنترل

عملیه بررسی قبلی، جاری و بعدی فعالیت ها بر طبق موازین و اهداف تعیین شده، تثبیت چگونگی مؤثریت و اقتصادی بودن فعالیت ها می باشد.

i. مؤثریت یا Effectiveness: عبارت از اجرای فعالیت ها بشکل مؤثر آن است که در جهت دستیابی به اهداف سازمان به ما کمک می کند.

ارزیابی متداوم و بی طرفانه فعالیت های حسابی، معاملات مالی و سایر عملکردهای یک اداره در پرتو قوانین، مقررات و استانداردها را می توان تفتیش و بررسی گفت.

تعریف ذکر شده، فشرده و بیانگر کنترل و تفتیش می باشد، ولی هر گاه تمام فعالیت ها استندرد نباشد، آنوقت تعریف مذکور ناقص خواهد بود، زیرا هدف از تعریف مذکور در حقیقت مقایسه فعالیت ها با استندردها است. همه می دانند که کنترل و تفتیش یک وسیله است، یعنی ارزیابی، بررسی، بازرسی و یا نظارت از چگونگی تحقق فعالیت ها در

۳. مثریت، مفیدیت یا Efficiency: عبارت از اجرای فعالیت‌های است که با استفاده از آن از سرمایه کم، محصول زیاد بدست آید. در مثریت مواردی چون کمیت، قیمت و وقت مورد بحث می‌باشد. نظر به این تعریف دیده می‌شود که (کنترول) به ذات خود مراحل بررسی را با اجزا و جوانب آن در خود دارد که همین موضوع ماهیت وظایف بررسی و تفتیش را گسترده و وسیع می‌سازد.

۲. کنترول قبلی

عملیه بررسی است که قبل از آغاز فعالیت‌ها صورت می‌گیرد و هدف از این گونه بررسی جلوگیری از بروز نارسائی‌ها و تخلفات می‌باشد.

با درک این موضوع به این نتیجه میرسیم که کنترول قبلی در حقیقت بررسی قانونی بوده که مانع بروز تخلفات در آینده می‌گردد. مفهوم کنترول قبلی آنست که پروژه تا هنوز شروع به فعالیت نکرده و یا فعالیت مالی، حسابی و اقتصادی آغاز نگردیده است. محققین به این عقیده اند که به هر اندازه ای که در مرحله قبلی کنترول دقیق باشد، در مراحل بعدی اشتباهات و تخلفات، کمتر صورت می‌گیرد.

۳. کنترول جاری

عملیه بررسی است که در جریان فعالیت‌ها تحقق می‌آید و هدف آن تشخیص و جلوگیری از انکشاف بعدی تخلفات و نارسائی‌ها می‌باشد. تعریف متذکره باز هم به مفهوم کنترول و

تفتیش باز دارنده و جلوگیری از پدیده‌های منفی در جریان کار است. از همینرو سیستم کنترول و تفتیش در تمام کشورهای جهان مورد توجه ارگان‌های رهبری بوده، زیرا تنها به پدیده‌های منفی مبارزه نکرده، بلکه از وقوع آن نیز جلوگیری می‌کند.

کنترول جاری نظر به ماهیت آن از مؤثریت زیادی برخوردار می‌باشد، زیرا فعالیت‌های مالی، حسابی و اقتصادی وجود دارند که بررسی و مؤثریت آنها بدون کنترول جاری امکان پذیر نیست. به گونه مثال هر گاه هدف بررسی این باشد که از صحت تسلیم‌دهی اموال و اجناس نظر به پروتوکول و نمونه‌های اموال کنترول به عمل آید، فقط و فقط از طریق کنترول جاری می‌توان به نتیجه رسید. کنترول از صحت محصول‌دهی اموال در گمرکات، کنترول و توزیع مواد امدادی دولتی، مواد غذایی، مواد نفتی وضع عرضه خدمات صحی و غیره بدون کنترول جاری ناممکن است.

۴. کنترول بعدی

عملیه بررسی است که در ختم فعالیت‌ها صورت می‌گیرد و هدف از آن مقایسه و ارزیابی امور انجام شده و آنچه باید انجام می‌شد را احتوا می‌نماید. در این تعریف دیده می‌شود که کنترول بعدی در ختم فعالیت‌ها و معاملات صورت می‌گیرد و کارهای انجام شده را با پیش بینی‌ها، اهداف، قوانین، مقررات و نورم‌ها مورد

مقایسه قرار می‌دهد.

۵. تفتیش

عبارت از آن نوع کنترول بعدی است که در ختم فعالیت‌های مالی و حسابی به عمل می‌آید و هدف آن ارزیابی از چگونگی رعایت قوانین و موازین مالی، حسابی و مصارف قانونی از وجوه دولتی و تحصیل عواید ارگان‌های دولت که طی یک سال مالی پیش بینی می‌شود، است که آیا تمام کارها در ختم سال تحقق یافته یاخیر؟

تفتیش در حقیقت به شکل بعدی، صحت و مؤثریت مصارف وجوه و دارائی‌های جنسی را بررسی نموده و هم از تحقق عواید به شکل قانونی آن کنترول به عمل می‌آورد و در اخیر تفاوت‌ها را به نفع بودجه دولت تثبیت و علیه پدیده‌های منفی بر طبق قوانین مبارزه می‌نماید. باید گفت که صرف تشخیص نارسائی‌ها و تخلف و سپردن آن به ارگان‌های عدلی بررسی کامل را در بر نخواهد داشت، زیرا بدون درک و بر ملا ساختن عوامل پدیده‌های منفی نمی‌توان مشکلات را حل کرد. در اینجا مفتش به مثابه یک طیب خواهد بود که باید مرض را تشخیص نموده و عوامل را تثبیت نماید، بعداً در صدد معالجه آن شود در غیر آن افت و مرض نه تنها از بین نمی‌رود، بلکه تقویت هم می‌شود و همین طور هرگاه عوامل حیف و میل دارایی‌ها، اختلاص و انواع سوء استفاده‌ها بطور دقیق تثبیت و از میان برداشته نشود، در آینده مشکلات بیشتر خواهد شد.

»

از بررسی قسمی، بررسی موضوعی و مقایسوی و بررسی کامل یا کمپلکس ۱. بررسی قسمی

بررسی قسمی طوری است که در یک ارگان یک قسمت و یا یک موضوع از فعالیت قبلاً تشخیص گردیده و همان قسمت یا موضوع مورد کنترل و تفتیش قرار می گیرد. بطور مثال در یک اداره بودجی مصارف خریداری ها و یا تنها مصارف حق الزحمه ها مورد ارزیابی قرار می گیرد.

۲. بررسی موضوعی و مقایسوی این بررسی در برخی موارد به منظور مقایسه چگونگی فعالیت مالی و حسابی و اقتصادی چند ارگان مشخص آن هم از موضوع مشخص صورت می گیرد. بطور مثال بررسی از موجودیت تفکیک و تحصیل طلبات در دو و یا اضافه از دو ارگان و یا بررسی رعایت موازین قانونی در تادیه حق الزحمه اضافه کاری ها در چند ارگان بودجی بطور مقایسوی.

۳. بررسی کامل یا کمپلکس بررسی را گویند که تمام فعالیت های مالی، حسابی و اقتصادی یک ارگان را احتوا می نماید. بطور مثال در یک ارگان بودجی تمام بخش های مصارفاتی که جز فعالیت همان ارگان باشد، مانند خریداری ها، معاشات، مصارف ماکول مصارف مواد کوپونی، تجهیزات، ترمیمات تعمیرات و غیره را احتوا می نماید. □

پروسه کنترل و تفتیش است. زمانیکه از تطبیق قوانین و مقررات نظر به سطح اول اطمینان حاصل شد، بایست به سطح دوم پرداخت، زیرا درین مرحله مفتشین باید ارزیابی نمایند که آیا فعالیت اقتصادی و معامله مالی و حسابی معقول و اقتصادی می باشد و یا خیر؟

۳. سطح مؤثریت و تطبیق اهداف این سطح نیز در برخی از موارد از اهمیت زیادی برخوردار می باشد، یعنی بعد از اطمینان از قانونی بودن اجراءات معقول و اقتصادی بودن فعالیت ها بایست ارزیابی گردد.

بطور مثال هرگاه در قسمت اعمار یک الحاقیه مصارف صورت گرفته باشد، بایست بعد از انجام بررسی های سطح اول و دوم ارزیابی گردد که الحاقیه مذکور برای فعالیت ارگان تحت بررسی چه مؤثریت داشته و آیا اعمار الحاقیه مذکور شامل پلان فعالیت ارگان بوده و یا چطور، زیرا دیده می شود که تعمیرات به منظور مشخص اعمار میگردند، ولی از آن به شیوه های دیگر کار گرفته می شود.

ب- انواع بررسی هدف از توضیح انواع بررسی اینست که دست اندرکاران بخش کنترل و تفتیش در روشنی قرار گیرند که بین انواع بررسی و شیوه های بررسی فرق وجود دارد. بطور عموم نظر به ماهیت وظایف کنترل و تفتیش و شعبات تفتیش داخلی سه نوع بررسی وجود دارد که عبارت اند

ب - سطوح و انواع بررسی ها الف: سطوح کنترل و تفتیش

کنترل و تفتیش از لحاظ ماهیت، اساساً به سطوح مختلف عملی می گردد که هر سطح بررسی مانند زنجیر به سطح دیگر بستگی داشته و کنترل کامل و مؤثر را تشکیل می دهد. بطور موجز می توان اذهان نمود که کنترل و تفتیش عمدتاً دارای سه سطح اساسی بوده که عبارتند از:

۱- سطح قانونیت در بررسی ها
۲- سطح معقولیت و اقتصادی بودن
۳- سطح مؤثریت و تطبیق اهداف
۱. سطح قانونیت در بررسی ها سطح ابتدائی و اولی کنترل و تفتیش عبارت از ارزیابی چگونگی تطبیق قوانین و مقررات فرامین، مصوبات و غیره اسناد تقنینی در فعالیت ها و معاملات مالی، حسابی، اقتصادی و غیره در عرصه های مربوطه به فعالیت های کنترل و تفتیش می باشد. یعنی مفتشین مکلف اند که در پروسه بررسی نخست تطبیق قوانین و مقررات را در نظر داشته باشند، مثلاً در یک خریداری بایست مقررات حسابی و مقرر خریداری بطور کامل رعایت شده باشد و یا در بررسی از مصارف ساختمان ها و تعمیرات، بایست از چگونگی تطبیق موازین و نورم های ساختمانی ارزیابی بعمل آید.

۲. سطح معقولیت و اقتصادی بودن سطح دوم بررسی را سطح معقولیت و اقتصادی بودن تشکیل می دهد که شامل

په افغانستان کې د نړیوال بانک نوی رئیس وټاکل شو

د ۱۳۹۵ د لړم ۱۲ مه کابل - د نړیوال بانک د پخواني مشر رابرت سام د کاري دورې له پای ته رسیدلو څخه وروسته، شوبهم چوهدري په افغانستان کې د نوموړي بانک د رئیس په توګه وټاکل شو او د لړم په ۱۱ مه نیټه یی په کار پیل وکړ.

شوبهم د هندوستان هېواد تبعه دی، چې له نړیوال بانک سره یی په ۲۰۰۴ کال کې په همکارۍ پیل وکړ او وروسته له هغه وتوانید چې په یو شمېر مشرتابه مسئولیتونو کې دنده ترسره کړي. نوموړي خپل وروستی وظيفوي مسئولیت په نړیوال بانک کې د لوی اقتصاد او نړیوال تګلارې د مالی مدیریت د مسئول په توګه د سویلي آسیا د هېوادونو په حوزه کې پای ته ورساوه.

"د ویاړ ځای دی چې په افغانستان کې یم او دغه لوی هېواد کې د خدمت جوګه ګرځم،" د نړیوال بانک رئیس شوبهم د دغو خبرو په سرګندولو سره زیاته کړه چې "نړیوال بانک خپل د اوږد مهالي مشارکت او همکارۍ په ترڅ کې توانیدلی دی چې د میلیونونو افغان وګړو ته د ژوند په ټولو برخو مرسته او ملاتړ وکړي. تمه لرم چې په کابل او د نړیوال بانک په نورو څانګو کې د همکارانو په مرسته وتوانیم له دولت، نړیوال پراختیایي مرسته کوونکو، مدني ټولنې، خصوصي سکتور او نورو کاري شریکانو سره د عامه رفاه او بیوزلۍ د کچې د ټیټولو په موخه هراړخیزه اړیکې ټینګې او پیاوړې کړم."

د ۲۰۱۲ کال د اګست څخه تر ۲۰۱۴ کال جون پورې، شوبهم د فقر د لږوالي او د خیتخې آسیا او آرام سمندر ته څیرمه هېوادونو د اقتصاد د مدیریت د پیاوړتیا، د نړیوال بانک د کاري ټیم د مدیر په توګه په واشنگتن کې، دندې ترسره کړي. تردې د مخه نوموړی د اندونیزیا د هېواد د نړیوال بانک په دفتر کې د ارشد اقتصادي کارپوه په توګه دنده ترسره کړې ده.

وړاندې له هغه چې ښاغلی شوبهم له نړیوال بانک سره په کار پیل وکړي، نوموړی د یوې لسیزې لپاره د امریکې د نیویارک په کولمبیا پوهنتون کې د اقتصاد پروفیسور او د دغه پوهنتون د اقتصادي سیاسي پراختیا پروګرام مشري په غاړه درلوده. د نوموړي تحقیقاتي کړنې په بیلابیلو ژورنالونو کې، په تیره بیا د امریکې د اقتصاد څېړنه، د اقتصادي مطالعاتو څېړنه، اقتصادي سنجش، د دولتي اقتصاد ژورنال او په نړیوال اقتصاد ژورنال کې چاپ او خپاره شوي دي. دا څېړنې د پراختیایي اقتصاد په سیمو کې، له بیوزلۍ او زیانمننې سوادګریز چاپیریال او پانګه اچونې، د مشارکتي بودجه جوړولو او غیر متمرکز مالي چاپیریال شامل دي. شوبهم خپل لیسانس درجه د هاروارد پوهنتون څخه او خپله دوکتورا یې له پرینستون پوهنتون څخه د اقتصاد په برخه کې ترلاسه کړې دي.

په افغانستان کې د نړیوال بانک په هکله لنډه معلومات

په افغانستان کې د نړیوال بانک ګروپ اوسنی کړنې د ۲۰۱۷ تر ۲۰۲۰ کلونو په ترڅ کې د هېواد لپاره د مشارکت د چوکاټ د ستراتیژۍ تابع دی. په ورته مهال، نړیوال بانک د افغانستان د بیارغونې صندوق ادارې چارې چې په هېواد کې د نړیوالو مرسته کوونکو تر ټولو واحد مرسته کوونکی صندوق بلل کېږي، په غاړه لري. د نوموړي مشارکتي چوکاټ لپاره اړین مالی ملاتړ ټاکل شوي وروسته له هغه مشخص شي چې د روان میلادي کال په ډسمبر میاشتې کې د نړیوال بانک د نړیوالې پراختیایي ادارې د تمویل کوونکو غونډه د بیوزلو هېوادونو سره د مرستې په موخه ترسره شي. دا په داسې حال کې ده چې د دغه مشارکتي چوکاټ د تمویل لپاره د افغانستان د بیارغونې صندوق مالي ملاتړ منظور شوی دی. نړیواله مالي اداره د نړیوال بانک د خصوصي سکتور څانګې په توګه هوډ لري ترڅو د مشارکت د چوکاټ د لومړۍ پړاو د تطبیق په ترڅ کې

بلجیم با مخالفت خود با این پیمان تجارت آزاد، امضای آن را برای چند روزی به تاخیر انداخت.

طرفداران این پیمان تجارت آزاد به این باورند که مناسبات تجاری میان اتحادیه اروپا و کانادا یک پنجم افزایش خواهد یافت. از جمله قرار است تعرفه گمرکی از ۹۹ درصد اموال تجارتی برداشته شود.

منبع: سایت خبری دویچه وله

قوقندي: د پانگونې پراختيا په هدف نوي ريفورمونه جوړ شوي

د افغانستان سوداګرۍ او صنايعو وزارت وايي چې په تېرو څلورو مياشتو کې په افغانستان کې د انرژۍ په برخه کې د يو اعشاريه دوه ميليارده ډالرو په ارزښت د پانگونې نوې ژمنې شوي دي. د افغانستان سوداګرۍ او صنايعو وزارت دغه څرګندونې وروسته له هغې کوي چې نړيوال بانک په خپل کلني وروستي راپور کې ويلې چې افغانستان د امنيتي تحديدونو له امله د پانگونې او سوداګرۍ لپاره په آسيا کې تر ټولو نامناسب هېواد دی. د دغه وزارت وياند مسافر قوقندي آزادي راډيو ته وويل چې دغه وزارت د روان ميلادي کال د جون مياشتې راپه ديخوا په افغانستان کې د پانگونې د پراختيا په موخه نوي ريفورمونه جوړ کړي دي. ښاغلي قوقندي زياته کړه: "د ولسمشر په حضور کې د يو اعشاريه دوه ميليارده ډالرو په ارزښت د انرژۍ په برخه کې نوې ژمنې شوي دي، دا خپله د دې څرګندونه کوي چې مونږ به په راتلونکو کلونو کې ښه مقام ولرو." په ورته وخت کې د افغانستان سوداګرۍ او صنايعو خونې وياند صيام الدين پسرلي هم په افغانستان کې د سوداګرۍ او پانگونې په برخه کې د نړيوال بانک نظر منفي بللی دی. ازادي راډيو □

د خپلې پانګې اوسنې کچه له ۵۳.۹۲ ميلیون امريکايي ډالرو څخه ۸۰ ميلیون ډالرو ته اوچت کړی. همدا راز د څو اړخيزو پانګونو د تضمین اداره د نړيوال بانک گروپ د سياسي کوانښونو د بیمې کوونکي څانګې په توګه ژمنه ده، ترڅو د مالي، صنايعو، کرهڼيز محصولاتو د سوداګرۍ، خدماتو او بنسټونو په سکتورونو کې د اړتيا وړ ملاتړيز بهير ته پراختيا وکړي.

سرچينه: <http://www.worldbank.org.af>

اتحاديه اروپا و کانادا پيمان تجارت آزاد را امضا کردند

اتحاديه اروپا و کانادا پيمان تجارت آزاد موسوم به «ستا» را روز يکشنبه امضا کردند. انتظار می‌رود که با اجرا شدن اين پيمان مناسبات اقتصادی و تجاری میان دو جانب هرچه بيشتر تقويت شود. جاستین تروډو، نخست وزير کانادا، جان کلود يونکر رئيس کمیسیون اتحاديه اروپا، دونالد توسک رئيس شورای اتحاديه اروپا و رابرت فیتسو نخست وزير سلواکيا که رياست دوره‌ای اتحاديه اروپا را به عهده دارد، اين پيمان تجارت آزاد را امضا کردند.

قرار است اين پيمان تجارت آزاد منجر به رشد اقتصادی و اشتغال زایی برای هر دو جانب گردد. يونکر گفت: «ما اینجا استندردهای جهانی را تعيين می‌کنيم که براساس اراده اتحاديه اروپا ديگران نيز بايد آن را بپذيرند». او افزود که اين پيمان می‌تواند سرمشقی برای پيمان تجارت آزاد میان اتحاديه اروپا و ايالات متحده امريکا باشد.

برای کانادا اين پيمان از اين جهت اهميت دارد که بتواند وابستگی خود به ايالات متحده امريکا را به عنوان مهم‌ترين شریک تجاری اش کاهش دهد. قرار است بعد از تاييد پارلمان اتحاديه اروپا، اين پيمان در اوایل سال آینده میلادی نافذ گردد.

با وجود اين، برای اجرای کامل اين پيمان تجارت آزاد نياز است که پارلمان‌های محلی و ملی نيز آن را تاييد کنند. اخيراً محله والونی

راهبای مؤثر برای افزایش درآمد دولت



کردن سه دهه جنگ، منازعه و بی ثباتی، به یک باره گی به مهم ترین اولویت سیاسی و اقتصادی جامعه جهانی تبدیل شد و این امر موجب شد تا جامعه جهانی میلیارد ها دالر کمک های مالی به افغانستان نماید. با وجود امنیت و ثبات نسبی در کشور و سرمایه گذاری های خصوصی هنوز هم بخش مهم و قابل ملاحظه ای بودجه دولت از مجرای کمک های خارجی تمویل می شود.

با وجود فرصت های طلایی در این مدت، وابستگی مالی یکی از ویژه گی های

تأمین امنیت و تقویت حاکمیت قانون می تواند موفق باشد.

دولت افغانستان به صورت عموم در تلاش است تا بین مخارج و عواید خود توازن ایجاد نماید. دولت افغانستان طی حدود پانزده سال گذشته جهت مخارج خود به کمک های مالی جامعه جهانی نیازمند بوده است تا اقتصاد بحران زده دهه های گذشته را احیا نماید و در همین مدت کمک های خارجی مهم ترین بخش بودجه دولت افغانستان را تشکیل میداد.

پس از سال ۲۰۰۱، افغانستان بعد از سپری

در یک نگاه کلی، یکی از مهم ترین اولویت ها برای سیاست گذاران اقتصادی به ویژه در دهه تحول، تلاش در راستای کاهش وابستگی مالی افغانستان از طریق افزایش میزان درآمدهای داخلی دولت می باشد. هویداست که درآمدهای داخلی مهم ترین عامل برای حکومت داری خوب، توسعه پایدار و همچنان ثبات و امنیت در کشور می باشد. به هر میزانی که درآمدهای داخلی افزایش یابد به همان اندازه توانایی و ظرفیت دولت در عرضه خدمات عمومی، ساخت و ساز زیربنایها،

اقتصاد افغانستان را تشکیل می دهد. این وابستگی مالی، به زمان گذشته خلاصه نمی شود، بلکه به بنیاد ارزیابی ها، اقتصاد افغانستان تقریباً تا سال ۲۰۲۲ هم چنان به کمک های خارجی نیازمند است.

برای اینکه اقتصاد کشور از وابستگی های خارجی رهایی یابد، راه های برای افزایش درآمد دولت موجود است که به صورت فشرده به چند آن اشاره می نمائیم:

۱- تلاش برای کاهش اقتصاد غیر رسمی طوریکه میدانیم، اقتصاد افغانستان از اقتصاد غیر رسمی متأثر است. اقتصاد غیر رسمی از جمله چالش های فراراه رشد و پیشرفت در دهه ی تحول بوده است. بر بنیاد پژوهش های انجام شده بین ۸۰ تا ۹۰ درصد از فعالیت های اقتصادی کشور را، اقتصاد غیر رسمی تشکیل می دهد.^(۱)

به دلیل عدم کنترل کامل و عدم ثبات در تعدادی از نقاط کشور، اقتصاد غیر رسمی در حال رشد و گسترش است. این عامل سبب می شود تا آن عده ایکه به اقتصاد غیر رسمی دست می زنند از ثبت و راجستر در دولت خودداری نموده و از پرداخت مالیه فرار می نمایند.

فعالیت های اقتصاد غیر رسمی به بخش های ذیل تقسیم می شوند:

فعالیت های که وارد بازار نمی شوند: بخش قابل ملاحظه ای از فعالیت های زارعین و دهاقین را شامل می شود. محصولات را که زارعین بدست می آورند، وارد بازار نمی گردد. به این معنا

که خود آن ها تولید می کنند و خودشان دوباره به مصرف می رسانند. این عمل موجب آن می گردد که محصولات زراعتی از دوران اقتصادی باز مانده و شامل مارکیت نشوند. البته در مجموع نزدیک به ۵ درصد از نیروی انسانی شامل این نوع فعالیت ها می باشند.

فعالیت های غیر رسمی که وارد بازار می شوند: اکثر این فعالیت ها قانونی بوده و وارد بازار می گردند. این گونه فعالیت ها شامل کار صرافان کوچک که در کنار سرک های عمومی معاملات پولی انجام می دهند، تجارت های کوچک، دکانین کوچک که مالیه پرداخت نمی نمایند، می شود. برعلاوه آنها مؤسسات غیر دولتی NGO ها که به شکل غیر انتفاعی ثبت شده و مالیه نمی پردازند، اما فعالیت های شان به هدف به دست آوردن فایده است. هم چنان کارگرانی که به شکل استخدام خودی فعالیت می کنند، نیز شامل این گونه فعالیت های غیر رسمی می شوند.

فعالیت های غیر قانونی: این فعالیت ها بخشی از اقتصاد غیر رسمی کشور را تشکیل می دهد. این نوع فعالیت ها شامل اقتصاد مواد مخدر، قاچاق انسان، جعل اسناد، سوء استفاده از نیروی انسانی، اقتصاد جنگ و تمام فعالیت های غیر قانونی دیگر که در قانون نافذ کشور غیر قانونی گفته شده است.

اقتصاد غیر رسمی، یکی از مهم ترین

عواملی است که همه کشورها برای نابودی آن تلاش به خرج می دهند. کاهش و محو اقتصاد غیر رسمی سبب افزایش درآمد داخلی دولت شده و یک مقدار کاهش وابستگی اقتصادی را فراهم می سازد. یکی از اولویت های بنیادی دولت در دهه تحول، سیاست گذاری در راستای کاهش اقتصاد غیر رسمی بوده که بدون کاهش این پدیده منفی نمی توان به افزایش درآمد داخلی دست یافت.

۲- تقویت و ارتقای ظرفیت ها و نهادهای دولتی

مؤسسات و نهادهای بین المللی بعد از سال ۲۰۰۱ و ایجاد اداره مؤقت، میلیون ها دالر برای ارتقای ظرفیت وزارت ها و سایر ادارات دولتی کمک نمودند، ولی هنوز هم در تعدادی از ادارات، فساد اداری، کاغذ پرانی و اخاذی های غیر قانونی از طرف افراد فاسد و غیر مسئول یک چالش بشمار میرود.^(۲)

برای افزایش درآمدهای دولت، باید استخدام نیروی انسانی متخصص، شفاف سازی سیاست استخدام در نهادهای آموزش کارمندان به شکل مسلکی، فورم های مالیاتی، نصب سیستم های پیشرفته و سایر موضوعات تخیکی که در کشورهای متری نیز نتیجه بخش بوده، در نظر گرفته شود تا دولت قادر گردد که از منابع عایداتی خود بیشترین درآمد را بدست آورد.

(۱) سال نامه اداره مرکزی احصایه (۱۳۹۲).

(۲) مبادی علم مالی، عبدالله حقایقی (۱۳۹۱).

۳- تقویت ثبات سیاسی و امنیتی

یکی از عواملی که فراراه موفقیت اقتصاد افغانستان قرار گرفته است، عدم ثبات سیاسی و امنیت کامل در کشور می باشد. امنیت اقتصاد گام نخست برای جلب سرمایه گذاری های داخلی و خارجی در کشور بشمار میرود. هر چند طی سالیان گذشته امنیت اقتصادی تا جایی فراهم شده است، ولی بسنده نمی باشد که باید دولت در جهت امنیت اقتصادی تلاش نماید تا فعالیت های اقتصادی بیشتر رونق یابد.

۴- تقویت و حمایت سرمایه گذاری های خصوصی

نقش سرمایه گذاری خصوصی در اقتصاد کشورها از جایگاه خوبی برخوردار است. همان طوریکه اقتصاد کشور، اقتصاد بازار است، نیاز جدی پنداشته می شود که سرمایه گذاری خصوصی در کشور تقویت گردد. بخش خصوصی چرخه رشد و توسعه ای اقتصادی به شمار می رود. بدون رشد سکتور خصوصی، امکان دست یافتن به رشد پایدار اقتصادی محدود می باشد. ایجاد فضای سالم برای رشد بخش خصوصی، یکی از گام های مؤثر در افزایش درآمد دولت به حساب آید. فراهم آوری سهولت های مالی برای بخش خصوصی، امنیت سرمایه گذاران و تجار، افزایش دسترسی بخش خصوصی به زمین و پارک های صنعتی، انرژی و خدمات قانونی، جلوگیری از اخاذی های غیر قانونی و مبارزه با فساد می تواند به عنوان اساسی ترین گزینه ها برای تشویق سرمایه گذاری

خصوصی در کشور عمل کنند.

بر بنیاد گزارش اداره حمایت از سرمایه گذاری افغانستان و با در نظر داشت رشد سرمایه گذاری در یک و نیم دهه گذشته، سرمایه گذاری بخش خصوصی بنابر یک سلسله چالش ها و شرایط، نتوانست آن گونه که انتظار می رفت، رشد نماید.

با در نظر داشت سیستم اقتصاد بازار، بدون رشد سکتور خصوصی، امکان رشد اقتصاد وجود ندارد. بناءً بایست دولت به شکل متوازن در تمام نقاط کشور زمینه سرمایه گذاری بخش خصوصی را مساعد سازد تا درآمد های دولت هرچه بیشتر افزایش یابد.

۵- تقویت همکاری های مشترک اقتصادی منطقه ای و جهانی

تقویت همکاری های اقتصادی بین کشورها امروز به یک امر مهم مبدل گردیده است. به ویژه در عرصه تجارت و ترانزیت این همکاری ها یکی از مهم ترین

عوامل انکشاف اقتصادی به شمار می رود. افغانستان از لحاظ موقعیت استراتژیک در منطقه و در عین حال محاط بودن به خشکه، می تواند به بهترین چهار راه تجاری و ترانزیتی در منطقه مبدل شود و همکار خوب تجاری با کشورهای بیرون از منطقه محسوب شود.

سرمایه گذاری روی تقویت همکاری های مشترک اقتصادی منطقه ای و بین المللی، نه تنها روند انکشاف اقتصادی را تسریع می بخشد، بلکه بستر مناسب را برای افزایش همکاری های مشترک امنیتی و سیاسی نیز فراهم می سازد. این گونه همکاری ها نمونه خوبی برای کمک های جامعه جهانی و کاهش میزان وابستگی دولت افغانستان به کمک های جامعه جهانی در درازمدت می شود. (۳)

جدول ذیل نشان دهنده تعداد و اسمای کشورهای که با افغانستان روابط تجاری دارند، است

شماره	کشورها	شماره	کشورها	شماره	کشورها
۱	پاکستان	۱۲	امارت متحده عربی	۲۳	انگلستان
۲	ایران	۱۳	ترکیه	۲۴	برازیل
۳	ازبکستان	۱۴	کوریای جنوبی	۲۵	کینیا
۴	چین	۱۵	مالیزیا	۲۶	سویدن
۵	جاپان	۱۶	عربستان سعودی	۲۷	ایتالیا
۶	جرمنی	۱۷	هند	۲۸	ویتنام
۷	قزاقستان	۱۸	تایلند	۲۹	آذربایجان
۸	روسیه	۱۹	اندونیزیا	۳۰	تایوان
۹	ترکمنستان	۲۰	کانادا	۳۱	تاجیکستان
۱۰	مصر	۲۱	عراق	۳۲	سایر کشورها
۱۱	هالند	۲۲	بلجیم	۳۳	

منبع: اداره مرکزی احصائیه (۱۳۹۲)

»

(۳) ماه نامه بین المللی افغانستان، وزارت تجارت و صنایع (۱۳۹۱).

نتیجه گیری

در یک جمع بندی کلی، منابع عایداتی مهم ترین تشکیل دهنده بودجه در کشور می باشند. راه های افزایش درآمد دولت به شیوه های گوناگون تأمین شده می تواند. کاهش و محو اقتصاد غیر رسمی، افزایش مؤثریت کمک های خارجی، حل نارسایی های مالی، تقویت ظرفیت دولت و نهادهای دولتی، تقویت ثبات سیاسی و امنیتی، جلب سرمایه گذاری ها در بخش معادن، تقویت و حمایت سرمایه گذاری های خصوصی، انکشاف صنایع دستی، تقویت همکاری های مشترک اقتصادی منطقه ای و بین المللی و جذب سرمایه گذاری های خارجی از مهم ترین عوامل افزایش درآمدهای دولت بشمار میروند.

هر چند طی سال های اخیر تلاش زیادی از طرف دولت در زمینه اصلاح بیروکراسی و سیستم جمع آوری درآمدها صورت گرفته و تا حدی نتیجه بخش بوده است، اما به تلاش های بیشتر در زمینه نیاز است تا عواید دولت بیشتر از پیش افزایش یابد. ارتقای ظرفیت ها در ادارات و نهادهای دولتی در قسمت شفافیت و جمع آوری عواید داخلی باید در صدر برنامه های دولت قرار گیرد.

قابل یادآوری است که یک بخشی از درآمدهای دولت قربانی فساد اداری می گردد. فساد اداری، بزرگترین تهدید برای امنیت، ثبات و توسعه اقتصادی در کشور به شمار می رود که باید علیه آن مبارزه

جدی صورت گیرد.

پیشنهادهای

همان طوریکه در بالا برای افزایش درآمد دولت، راه های مؤثر بیان گردید و برای برداشتن موانعی که در مقابل عواید داخلی وجود دارند. پیشنهادهای مشخصی را برای افزایش راه های درآمد دولت طور خلاصه قرار ذیل بیان می گردد:

- فساد که یکی از عوامل کاهش عواید دولت به شمار می رود. دولت برای افزایش درآمد داخلی و کاهش میزان وابستگی مالی، باید در مقابل فساد با اراده قوی مبارزه کند.
- مدیریت درست منابع طبیعی و استفاده مؤثر از این منابع، پیشنهاد دیگریست که می تواند درآمد دولت را افزایش دهد که بخش بزرگ از این منابع طبیعی به یغما می رود. تا زمانی که جلو هم چون اعمال افراد غیر مسئول گرفته نشود، امکان افزایش درآمد دولت نخواهد بود.
- کاهش اقتصاد غیر رسمی از طریق اصلاح قوانین، کاهش فرآیندهای قانونی برای ثبت و رسیدگی به منازعات تجاری، ایجاد سیستم مالکیت رسمی درست و شفاف و فراهم آوری زمینه لازم برای برای پیوستن به سکتور اقتصاد رسمی، درآمد دولت را سیر صعودی خواهد بخشید.
- زراعت به عنوان محوری ترین سکتور افزایش صادرات و کاهش فقر

می باشد که باید روی تقویت آن کار های بیشتری صورت گیرد.

- حمایت از سرمایه گذاری های خصوصی داخلی و خارجی این گام مهمی دیگری برای درآمد دولت می باشد.
- اصلاح سیستم مالیاتی به شکل مُدرن جهت جمع آوری مالیات.
- تقویت همکاری های اقتصادی منطقه ای و بین المللی، از یک طرف بستر مناسب برای رشد اقتصادی به وجود می آورد، از جانب دیگر ثبات سیاسی را در منطقه فراهم ساخته که سبب افزایش درآمد دولت در درازمدت می شود. □

غلام حسن زاهدی

لیسانس پوهنځی اقتصاد پوهنتون کابل



تاریخچه و چگونگی فعالیت بازار فارکس

بخش آخر

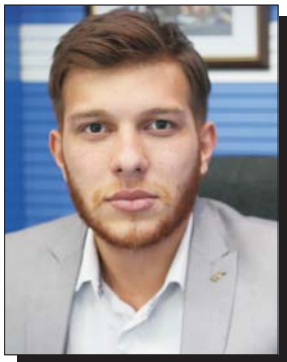
تحلیل بنیادی

تحلیل بنیادی با مطالعه اقتصاد بین‌المللی، عوامل سیاسی و مالی، همبستگی و تأثیرشان روی تغییرات نرخ مبادلات در بازار ارز مورد استفاده قرار می‌گیرد. به این ترتیب، تحلیل بنیادی آن چیزی را می‌بیند که در نمودارهای تحلیل تکنیکی دیده نمی‌شود. اصلی‌ترین تفاوت تحلیل بنیادی با تحلیل تکنیکی در فارکس این است که تحلیل بنیادی بر پوزیشن‌ها استوار است. نرخ ارزها در فارکس بازتاب دهنده عرضه و تقاضا است که به نوبه خود به عوامل اقتصادی بنیادی بستگی دارند.

تغییرات در اقتصاد کشورهای تجاری، انتخابات سیاسی و اقدامات تنظیمی مسئولان مالی بر نرخ ارز تأثیر می‌گذارند.

اگر وقوع یکی از این عوامل غیرقابل پیش‌بینی باشد، بقیه کاملاً قابلیت برنامه‌ریزی دارند و همواره تاریخ و زمان انتشار یکی از این شاخص‌ها مشخص است. تقویم اقتصادی برای شاخص‌ها و مهمترین رویدادها وجود دارد که تاریخ واقعی یا زمان تقریبی انتشار آنها را مشخص می‌کند. به این ترتیب اگر بخواهیم پیش‌بینی منطقی و همزمانی داشته باشیم؛ این امکان وجود دارد که آینده تغییر نرخ مبادله‌ای را تخمین نموده و از آن کسب فایده کرد.

در تحلیل، نباید درگیر جزئیات خیلی زیاد شد، چون استفاده از مؤلفه‌های بسیار زیاد بنیادی این خطر را ایجاد می‌کند که اطلاعات بسیار زیادی که به دست آورده شده، بیش از حد ظرفیت باشند. حتی



عبدالمبین رشیدی

کارمند آمریت منابع بشری د افغانستان بانک

معامله‌گران باتجربه نیز در این دام گرفتار می‌شوند و نمی‌توانند در مورد تغییر نرخ‌ها تصمیم‌گیری کنند. بهترین روش برای تحلیل بنیادی این است که بجای استفاده از تمام عوامل بنیادی به برخی از

می آید. رشد این شاخص بیانگر رشد اشتغال و افزایش نرخ مبادلاتی دالر است. این شاخص به شاخص محرک بازار نیز معروف است. یک قاعده تجربی وجود دارد. این شاخص در اولین جمعه هر ماه میلادی به ساعت ۸:۳۰ به وقت EST (نیویارک) منتشر می شود.

شاخص بهای مصرف کننده (CPI)
شاخص بهای مصرف کننده بازتاب دهنده بهای یک گروه از کالاها و خدمات در یک دوره زمانی (یک ماه، یک فصل، یک سال) است. این شاخص برای تحلیل و مقایسه ارزش سبد مصرف کننده برای کالاها و خدمات در ماه جاری در مقایسه با میزان بهای مصرف کننده در ماه یا سال قبل ایجاد شده است. در این سبد، سهم کالاها تقریباً ۴۴ فیصد و سهم خدمات ۵۶ فیصد است. این شاخص یک شاخص اولیه برای تورم بهای مصرف کننده بوده و در عین حال بهترین شاخص برای ارزیابی هزینه زندگی محسوب می شود. قاعدتاً رشد این شاخص درباره افزایش نرخ بهره در یک کشور هشدار می دهد که منجر به افزایش نرخ بهره ارز ملی می گردد. این شاخص یکی از شاخص های قبول شده در بازار فارکس محسوب می شود، بطوریکه در زمان انتشار آن نرخ مبادلات ارزی بین ۵۰ تا ۱۰۰ پیپ در یک دقیقه نوسان پیدا می کنند.

شاخص بهای تولید کننده (PPI)
شاخص بهای تولید کننده بازتاب دهنده تغییرات اندازه سبد مصرف کننده است

درصدی زیادی پیش می آید و موجب می شود که ارز آن کشور به عنوان یک ابزار سرمایه گذاری، جذاب شود. به این ترتیب تقاضا برای خرید ارز آن کشور در بازار جهانی مبادلات ارزی افزایش می یابد و نرخ مبادله ای آن ارز رشد می کند.

تولید ناخالص داخلی (GDP)
تولید ناخالص داخلی شامل هزینه تمام کالاها و خدمات تولید شده توسط یک کشور در یک دوره زمانی (ماهانه، ربعوار و یا سالانه) تخمین می شود و آمار مربوط به تولید ناخالص داخلی بصورت فصلی ارائه می شوند. این یکی از مهمترین شاخص های اقتصادی است که بر اساس آن می توان در مورد وضعیت اقتصادی یک کشور قضاوت کرد که اغلب انتشار آمار مربوط به تولید ناخالص داخلی روی نرخ های مبادلات تأثیر می گذارد.

اشتغال بخش غیر زراعت (NFP)
این شاخص توسط وزارت کار ارائه می شود و بازتاب دهنده نوسان اشتغال در ایالات متحده طی یک ماه است. شاخص اشتغال بر مبنای اسناد و مدارک حقوق و دستمزدی که به کارکنان پرداخت می شود، محاسبه می شود. تقریباً از ۵۰۰ صنعت (تولید، ساخت و ساز، تجارت، خدمات، مشاورین املاک، مؤسسات مالی، بیمه) و ۴۰۰ هزار شرکت برای تهیه این شاخص استفاده می شود. از این شاخص تحت عنوان شاخص اشتغال ثبت شده، نیز یاد می شود. برای تخمین این شاخص از ۵۰ هزار خانواده تحقیق بعمل

تأثیرگذارترین شاخص ها توجه صورت گیرد. در میان اصلی ترین شاخص های اقتصاد کلان که روی تغییر نرخ مبادله ای تأثیر می گذارند، می توان به شاخص های ذیل اشاره کرد:

نرخ بهره

هیچ یک از شاخص های مالی و اقتصادی به اندازه نرخ بهره بر حرکات بازار ارز تأثیر بارز ندارند. اولین نکته، مهم دانستن این مطلب است که نرخ بهره ابزاری است که بانک های مرکزی از آن برای اعمال نفوذ بر ارز ملی بهره می برند و یکی از حلقه های زنجیره سیاست پولی یک کشور را تشکیل می دهد. نرخ های بهره کوتاه مدت، درصدهای اعتبارهایی که توسط بانک مرکزی برای بانک های تجارتي صادر می شوند را تعیین می کنند. بانک های مرکزی به منظور تحت نظر گرفتن یک موج تورمی به اهدافشان، تلاش خواهند کرد تا در ارز ملی اعمال نفوذ کنند. بانک های مرکزی این کار را از طریق تنظیم نرخ بهره انجام می دهند. اگر تصمیم برای شمارش ابزارهای تورمی اتخاذ شود، بانک مرکزی سطح نرخ بهره را افزایش خواهد داد.

به این ترتیب، میزان ابزار پولی در یک چرخه آزاد، کوتاه خواهد شد که باعث می شود سطح تورم محدود نگهداشته شود. اگر تصمیم گرفته شود که پول به چرخه اقتصادی تزریق شود، نرخ بهره کاهش می یابد. اگر نرخ بهره در کشوری بالاتر از سایر کشورها باشد، یک اختلاف

که بطور انحصار شامل تولیدات صنعتی می‌شود. شاخص بهای تولیدکننده تمام مراحل تولید را چون مواد اولیه، مرحله نیمه تمام و محصول نهایی و همچنین تمام بخش‌ها چون صنعت، معدن و زراعت را در بر می‌گیرد. بهای مواد وارداتی و خدمات در هنگام محاسبه این شاخص مدنظر گرفته نمی‌شوند. هرچند که آنها از طریق بهای مواد خام و مؤلفه‌های وارد شده تأثیر خود را می‌گذارند. معمولاً شاخص بهای مواد صنعتی قبل از شاخص بهای مصرف‌کننده منتشر می‌شود و به همین دلیل بسیاری از تحلیل‌گران از آن به عنوان شاخصی برای تخمین سطح تورم در آینده استفاده می‌کنند.

شاخص بهای اشتغال (ECI)

شاخص بهای اشتغال تغییرات مربوط به حقوق دریافتی و حجم بیکاری را نشان می‌دهد. این شاخص، یک شاخص مهم برای تورم احتمالی در اقتصاد است. این شاخص به دقت توسط فدرال ریزرف ایالات متحده و بانک مرکزی اتحادیه اروپا در هنگام تصمیم درباره سیاست پولی آینده‌شان، زیر نظر گرفته می‌شود که در بازار فارکس تأثیر ضعیفی دارد. اگر انتظار افزایش نرخ بهره وجود داشته باشد، افزایش میزان این شاخص موجب افزایش نرخ مبادله‌ای می‌شود. قاعدتاً کاربرد شاخص بهای اشتغال یک حوزه تخمینی است که به دو نوع میان مدت و طویل‌مدت تقسیم می‌شود که ذیلاً به آنها اشاره می‌گردد:

سفارشات کالاهای بادوام

شاخص سفارشات کالاهای بادوام، شاخصی است که بیانگر گزارشی در ارتباط با سفارشات کالاهایی که عمر طولانی بالای ۳ سال دارند، می‌شود و اقلامی مانند وسایط نقلیه و لوازم منزل را در بر می‌گیرد. سفارشات بسته به چهار دسته اصلی تقسیم می‌شوند که عبارت از فلزات اصلی، ماشین آلات، تجهیزات الکترونیکی و حمل و نقل می‌باشد. سفارشات کالاهای بادوام یک شاخص پیشرو است. بسیاری از متبشین تولیدشان را بر اساس سفارشات می‌کنند. سفارشات کالاهای بادوام به دنبال خودافت تولید را در پی دارد و بالعکس، از آنجاکه کالاهای بادوام گران هستند هرچه میزان سفارش آنها افزایش یابد، بیانگر این حقیقت است که آمادگی مصرف‌کنندگان برای افزایش مخارجشان بیشتر شده است.

به همین دلیل رشد این شاخص یک عامل مثبت برای توسعه اقتصادی است و موجب افزایش ارزش پول ملی می‌شود که از طرف دیگر، افت این شاخص نتایج برعکس دارد. گزارش مربوط به شاخص سفارشات کالاهای بادوام توسط دفتر آمار ایالات متحده در ابتدای هفته چهارم هر ماه میلادی در ساعت ۸:۳۰ به وقت نیویارک منتشر می‌شود.

تعداد مدعیان بیکاری

این شاخص، تعداد مدعیان جدید بیکاری در ایالات متحده را طی یک هفته نشان

می‌دهد. بر اساس تغییری که در میانگین چهار هفته‌ای این شاخص ایجاد می‌شود، می‌توان در مورد بیکاری در ایالات متحده نتیجه‌گیری کرد. کاهش مداوم تعداد مدعیان بیکاری بیانگر پیشرفت بازار کار و رشد اقتصادی است و موجب افزایش ارزش دالر می‌شود. بین شاخص تعداد مدعیان بیکاری و شاخص اشتغال بخش غیر زراعت یک رابطه متضاد برقرار است. هرگاه تعداد مدعیان بیکاری افزایش یابد، می‌توان نتیجه گرفت که شاخص اشتغال بخش غیر زراعت کاهش می‌یابد. شاخص تعداد مدعیان بیکاری هر پنجشنبه به ساعت ۸:۳۰ به وقت EST (نیویورک) منتشر می‌شود.

بیلائس تادیات

بیلائس تادیات گزارشی است که جریان ابزارهای مالی یک کشور را چه به شکل پرداخت‌هایی که از خارج دریافت می‌شوند یا به خارج پرداخت می‌شوند را احتواء می‌کند. اگر مجموع مبلغی که توسط یک کشور پرداخت می‌شود از مجموع پرداخت کشور به دیگر کشورها و مؤسسات مالی بین‌المللی بیشتر شود، در آن صورت بیلائس تادیات فعال در نظر گرفته می‌شود و برعکس آن بیلائس تادیات، غیرفعال در نظر گرفته می‌شود. حفظ بیلائس تادیات یکی از اهداف سیاست اقتصاد کلان یک کشور است، اگر بیلائس تادیات مثبت باشد، نرخ مبادله آن افزایش یافته و اگر منفی باشد، نرخ مبادله کاهش میابد.

»

شاخص تولید صنعتی (IPI)

شاخص تولید صنعتی نشاندهنده مشاغل فعال در صنعت است و شامل میزان تولید کارخانجات و صنایع فعال در بخش معادن و همچنین بخش تأسیسات می شود و بخش ساخت و ساز در این شاخص در نظر گرفته نمی شود. این شاخص یکی از مهمترین شاخص هایست که بازتاب دهنده وضعیت اقتصادی کشورها است. رشد این شاخص موجب افزایش نرخ مبادله می شود.

بیاننس تجارت (BOT)

بیاننس تجارت جزء بیاننس تادیات میباشد که ارتباط بین مجموع تمام کالاهای وارداتی و صادراتی را بیانگر است. اگر مجموع هزینه های کالاهای صادراتی از مجموع کالاهای وارداتی بیشتر شود، در آن صورت بیاننس تجارت فعال است و اگر واردات از صادرات بیشتر شود در آن صورت بیاننس تجارت غیر فعال می باشد. فعال بودن بیاننس تجارت بیانگر رشد اقتصادی کشور است و موجب افزایش ارزش پول ملی می شود.

نرخ بیکاری (Unemployment Rate)

نرخ بیکاری ارتباط بین درصدی تعداد بیکاران و جمعیت آماده ورود به بازار کار را نشان می دهد. این شاخص یکی از مهمترین شاخص های اقتصاد کلان چرخه های بازار به شمار می رود. از آنجاکه پیش بینی شاخص های اشتغال مشکل است، اغلب رقم واقعی این شاخص ها با

ارقام از قبل پیش بینی شده تطابق ندارند و به همین دلیل پس از انتشار بلافاصله باید تصحیح شوند. قاعدتاً افزایش بیکاری موجب کاهش ارزش پول ملی می شود. این شاخص در هر ماه همراه با شاخص مشاغل غیرزراعتی منتشر می شود.

بهای واردات

این شاخص نشاندهنده تغییر قیمت واردات در یک ماه است و به عنوان شاخصی برای تعیین تورم در نظر گرفته می شود. از آنجاکه در محاسبه این شاخص قیمت های کالاها و خدمات وارداتی در نظر گرفته می شوند، این شاخص بیانگر سهم قیمت های واردات در تغییر قیمت های پرچون فروشی در سبد کالاها و خدمات است که بطور معمول رخ می دهد. اگر همزمان با وجود انتظار مبنی بر افزایش نرخ بهره پایه، این شاخص نیز رشد کند، منجر به افزایش نرخ مبادله دالر خواهد شد.

بهای صادرات

شاخص بهای صادرات، تغییرات ماهانه بهای صادرات را نشان می دهد و به نحوی شاخصی برای تورم محسوب می شود. اگر همزمان با وجود انتظار مبنی بر افزایش نرخ بهره کلیدی، این شاخص نیز رشد کند، منجر به افزایش نرخ مبادله دالر خواهد شد که این شاخص هر ماه همراه با شاخص بهای واردات منتشر می شود.

پرچون فروشی

شاخص پرچون فروشی بیانگر تغییر میزان حجم فروش در حوزه پرچون فروشی

است. این شاخص یکی از مهمترین شاخص های است که نشاندهنده وضعیت اقتصادی ایالات متحده می باشد، زیرا تقاضای مصرف کننده همواره یکی از اصلی ترین عوامل پیش برنده اقتصاد است.

جواز ساخت و ساز مسکن

این شاخص تعداد جواز ساخت صادر شده برای ساخت و ساز مسکن جدید را در مقیاس فصلی نشان می دهد. این شاخص نسبت به تغییرات نرخ بهره کلیدی بسیار حساس است، زیرا اخذ قرضه از بانک برای ساخت و ساز امری ضروری است. آمار مربوط به ساخت و ساز، پیش برنده بازار مسکن است و ارتباط مستقیم با درآمد مردم دارد. افزایش ساخت و ساز نشاندهنده افزایش رفاه و توسعه اقتصادی است و رشد این شاخص تأثیر مثبت بر نرخ مبادله پول ملی کشورها دارد.

تحلیل تخنیکی در معاملات فارکس

تحلیل تخنیکی شکلی از تحلیل بازار است که برای پیش بینی جهت قیمت آینده بر اساس تاریخچه قیمت گذشته بازار مورد استفاده قرار می گیرد، مطالعات تحلیل تخنیکی اساساً بر مبنای ارقام، آمار، حجم و قیمت صورت می گیرند. این شیوه تحلیل، با نمایش فعالیت بازار بطور تاریخی کمک می کند تا درباره عملکرد بازار در آینده استنتاج هایی به دست آورد.

سه ایده اصلی تحلیل تخنیکی عبارتند از:

1. بازار بر هر چیز ارجحیت دارد -

قیمت بازار بازتاب دهنده تمام اطلاعات است.

2. روندها، تاریخچه خودشان را تکرار می کنند.

3. قیمت درون روندها حرکت می کند. تحلیل تکنیکی تکرار منظم وضعیت بازار را با دو روش متداول: تحلیل نمودار (که تحلیل نموداری نیز نامیده می شود) و روش آماری آشکار می کند. در تحلیل نمودار، تحلیل گران تکنیکی بر تشخیص الگوهای قیمتی که متناوباً تکرار می شوند و بر پیدا کردن روندهای بازار تمرکز می کنند. تحلیل گران در "روش آماری" از انواع مختلف شاخص های تحلیل تکنیکی استفاده می کنند تا بتوانند روند احتمالی آینده را پیش بینی کنند.

این روش، پیش بینی آگاهی سرمایه گذاران از خطر بازار را افزایش می دهد. درک روش های این تحلیل مجموعه ای از مهارت ها را در اختیار معامله گران قرار می دهد تا بتوانند بهترین تصمیم سرمایه گذاری شان را اتخاذ نمایند.

تحلیل تکنیکی بخش وسیع از مطالعات را در بر می گیرد و شما در این بخش می توانید جزئیات مربوط به مفاهیم مختلف و ابزارهای که سرمایه گذاران حرفه ای مودرن از آنها برای پیش بینی حرکات بازار استفاده می کنند را پیدا کنید.

مفهوم مبنایی تحلیل تکنیکی

معامله گران برای انجام تحلیل تکنیکی در بازار فارکس باید با تعاریف روند، کانال، سطوح حمایت و مقاومت آشنا باشند. با

استفاده از اطلاعاتی می توان بهترین زمان را برای ورود به بازار و خروج از آن پیدا کرد و پی برد و پیش بینی کرد که تغییر یا ادامه روند تا چه زمانی خواهد بود.

نظریه داو | تحلیل داو جونز

چیزی که امروز به عنوان تحلیل تکنیکی مشهور است از نظریات آقایان "چارلی داو (Charles Dow)" و "ایدوارد جانسن (Edward Jones)" که از سال ۱۸۸۲ میلادی در شرکت "Dow Jones & Company" خدمت می کردند، سرچشمه می گیرد. این نظریات در مقاله "وال استریت جورنال (Wall Street Journal)" منتشر شده بود و امروز بسیاری از تحلیلگران تکنیکی از آنها استفاده می کنند، بدون اینکه بدانند واقعاً ریشه این تحلیل ها از کجاست. نظریه آقای "داو" هنوز هم در حوزه روش تحلیل تکنیکی معتبر است.

الگوهای نمودار

الگوهای نمودار یکی از روش های تحلیل تکنیکی هستند که چرخش و روند بازار را تعریف می کنند. الگوهای نمودار به تشخیص محل های آغاز تغییر روند بازار کمک می کنند. با کمک الگوهای نمودار به عنوان ساختارهای گرافیکی می توان تشخیص داد که آیا قیمت به جهت کنونی اش ادامه خواهد داد یا باز خواهد گشت. معامله گران به پشتوانه این پدیده فرصت پیدا می کنند که روش های

معاملاتی مؤثری را برای الگوهای نمودار توسعه دهند.

شاخص های تکنیکی

شاخص های تحلیل تکنیکی، بخش جداناپذیر تحلیل های تکنیکی هستند. با استفاده از این شاخص ها می توان آینده حرکات بازار را پیش بینی کرد و این شاخص ها به معامله گر کمک می کنند که در بازار، جهت دار باشد. گستره بسیار وسیع از شاخص های تحلیل تکنیکی وجود دارند که می توانند توسط معامله گران برای پیش بینی بازار مورد استفاده قرار گیرند. برخی از افراد ترجیح می دهند از این شاخص ها استفاده کنند که در گذشته امتحان خود را داده است. برخی دیگر از افراد ترجیح می دهند که برای رسیدن به موفقیت از شاخص جدید استفاده کنند. □

مؤخذ: <https://www.ifcir.asia/>



تأثيرات مخرب

پولشویی بالای اقتصاد



محمد رامین بشارت

مدیر ساحوی FIU زون غرب

بصورت ابزاری برای پولشویان مورد استفاده قرار گیرد، زیرا سازمان‌های مجرم از توان مالی زیاد برای خرید شرکت‌های

هدف آنها نگهداری اصل وجوه و عواید ناشی از جرم می باشد، طوریکه مبالغی که از راه‌های نامشروع بدست می‌آورند، آنرا در پروژه‌های سودآور به کشور سرمایه‌گذاری نکرده و فعالیت‌های آنها هیچ نوع تأثیر مؤثر و مفید اقتصادی در پیشرفت و ترقی جامعه در قبال ندارد.

پدیده پولشویی سبب برهم خوردن اصول حاکم بر بازار آزاد می‌شود و تلاش کشورها را برای انجام اصلاحات اقتصادی از طریق خصوصی سازی با مشکل جدی مواجه می‌سازد و در صورتیکه خصوصی سازی هدفمند نباشد، ممکن است

بطور عموم می‌توان اثرات مخرب پدیده پولشویی را در بی‌ثباتی بازارهای مالی و بی‌اعتباری کشورها در عرصه‌های بین‌المللی خاطر نشان کرد. طوریکه پولشویی به نظام اقتصادی و اجتماعی کشورها آسیب می‌رساند، اثرات مخرب جبران‌ناپذیری بر رقابت در بازار آزاد و نظام مالی بار می‌آورد.

یکی از اثرات مستقیم پولشویی در بی‌ثباتی اقتصادی اینست که پولشویان برای کتمان غیرقانونی وجوه نامشروع خویش نه تنها به دنبال سود حاصله از وجوه غیرقانونی در فعالیت‌های اقتصادی بوده، بلکه

دولتی برخوردارند. طوریکه آنها می توانند با خرید شرکت ها و مؤسسات مالی مورد نظر خود مانند بانک ها، از آنها برای تطهیر عواید حاصل از فعالیت های غیر قانونی و مجرمانه خویش استفاده کنند.

پولشویی و دیگر جرایم سازمان یافته باعث تغییرات مبهم در تقاضا به پول شده و نوسان های شدیدی در جریان سرمایه، نرخ ارز و نرخ بهره بوجود آورده و نا پایداری جریان سرمایه های بین المللی، نرخ بهره و نرخ مبادله را افزایش می دهد.

پولشویی تأثیرات زیانبار غیر مستقیمی هم دارد، زیرا داد و ستدهای غیرقانونی، بازدارنده تبادلات قانونی نیز هست.

طور مثال داد و ستدهای اسعاری قانونی که با پولشویی همراه شود، مطلوبیت ندارد. مهمتر از آن مبادلات مجرمانه، فساد و اختلاس، از اطمینان و اعتماد به بازار و سازکار های آن میکاهد. ذخیره هنگفت دارایی های شسته شده در برخی از کشورها، به احتمال قوی، بیش از سرمایه های جاری است و در نتیجه بی ثباتی اقتصادی را افزایش می دهد. بر اثر

افزایش پولشویی نرخ رشد تولید ناخالص ملی کاهش می یابد و همچنان سبب تخریب بازار مالی، ورشکستگی بخش خصوصی (که بصورت قانونی فعالیت

میکند)، کاهش بهره وری در بخش واقعی اقتصاد، افزایش خطر خصوصی سازی، تخریب بخش خارجی اقتصاد، بی ثباتی در نرخ های ارز و بهره، توزیع نابرابر درآمد شهروندان و اثرات منفی دیگر را فراهم می سازد که همه آنها به نحوی رشد و توسعه اقتصادی را تحت تأثیر منفی قرار می دهد.

همچنان نظر به اینکه تقاضای پول، در نتیجه فعالیت های پولشویی از یک کشور به کشور دیگر جا به جا و به معلومات پولی گمراه کننده و پیچیده منجر می شود، ثبات نرخ بهره و ارز به خصوص در اقتصادهای متکی به دالر نیز به مخاطره می افتد.

باید توجه داشت که فعالیت های مجرمانه اصلی پولشویی، مسیر درآمد را از کسانی که پس انداز زیاد دارند به کسانی که که پس انداز اندکی دارند، تغییر می دهد و پس اندازها را از سرمایه گذاری های سالم و مفید به سرمایه گذاری های ناسالم سوق میدهد، در نهایت بطور غیر مستقیم بر رشد اقتصادی کشور آسیب جدی وارد می سازد.

پولشویی، درآمد مالیاتی دولت ها را کاهش می دهد، چنانکه به طور غیر مستقیم ضربه مستحکم بر مالیه دهندگان واقعی در بازار رقابت آزاد وارد می کند،

نظام مالیاتی را بصورت جدی با موانع مواجه نموده، طوریکه فرار مالیاتی از نمونه های بارز فعالیت های غیر قانونی محسوب می شود که بر اقتصاد کشورها تأثیرات مخربی بر جا می گذارد. در بسیاری موارد کسر بودجه که از مشکلات اصلی برخی از دولت ها است، ریشه در فرار مالیاتی و عدم تحقق درآمدهای پیش بینی شده دارد.

باید گفت کشورهای که در مرحله اولیه توسعه اقتصادی قرار دارند، بیشتر در معرض فرار مالیاتی و پولشویی مرتبط به آن قرار می گیرند و کشورهای که خواهان ثبات نسبی اقتصادی هستند، در برنامه های اقتصاد کلان و خرد خود، توجهی خاصی به راه های پیشگیری از فرار مالیاتی و از بین بردن ریشه های اصلی پولشویی ندارند. ■



د افغانستان بانک

افغانستان واحد، پول واحد!

واحد پول افغانی، هویت، اقتدار و افتخار ماست!





د افغانستان بانک

بانک

ماهنامه د افغانستان بانک

سال دهم، شماره ۱۱۳، عقرب ۱۳۹۵



د افغانۍ سم کارول، زموږ د عالي فرهنگ ښکارندوی دی